

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים. לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא: לשנה 7 כתרם לחצי שנה 3.50 רבע 1.75

כאשכנז: לשנה 8 כתרם

ביתר הארצות: לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.

אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי נדל השטח

ברכת מז"ט 60 הל"ה בראש הנלוין שני כהרים.

גליוני בודד 12 הדר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם מקומו ומקום בית הדאר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 הארמטה לבית המערכת ולארכיביטריציה:

"HAMICPE" Kraków.

(בחיץ לארץ הסיף: Oesterreich.)

Kraków, 5 Lutego 1909.

גליון ה.

בראקא י"ד שבט פ' בשלה תרס"ט.

מסוג אחר לנמרי אין כאן המקום לברר את המצב הכלכלי של יהודי-גליציה ולהקיר אחרי סבות הנדירה מפה ומגמתה: די יהיה לעמד במלים אחרות על אפים של אלו הצעירים השואפים לא"י.

תארו לכם: צעיר, בן משפחה פחות או יותר הגונה, שאבותיו ואבות אבותיו לא היו בעלי מלאכה גסים, שהוא עצמו נתנדל לתלמוד-תורה, ועבשו הוא מתחיל להרגיש בכל רמ"ה אבריו, שאין לו ולא יוכל לרכוש לו מעמד בחיים. בעל מלאכה לא יוכל להיות; גם את המועד ללמוד מלאכה אחר. סוחר — אגן לו לא בסף ולא בשרון לכך. ואם גם יצליח למצא משרת עוזר בבית-מסחר בתוך ההתחרות האדירה ההולכת ומתרבה — מה תקותו לעתיד? הנדירה — זהו המוצא היהודי בשבילו. שם בארץ זרה לא יבוש להשליך מעליו את הוויקיס המונעים אותו פה מלפשוט נבלה בשוק ולהתמכר לאיוו עבודה. שהיא אבל גם כאן אין תקוה משעשעת: לונרון עם "שמת הועה" (sveeting system) שלה, אמריקה עם הלחין האיקונומי, המתחיל להיות מורגש יותר ויותר, ושואין בה להלוות כל שהיא של חיים רוהניים בשבילם, — הן יכולות למשוך אליהן צעירים באזו רק בטעה שיש להם ברירה בין הנדירה אליהן ובין המות. ענין אחר לנמרי היא ארץ ישראל. אמה, עבודה קשה נכונה להם, יותר מזה — עבודה שהם ואבותיהם לא ידעוה, — אבל זהו וראות: עבודה בשדות-מרחב, בכרמי-חמר, בפרדסי-בשם לא תפרק את הגוף ואת הנפש. בתור עד ראייה* יוכל הכותב להגיד בהחלט, שאלה הצעירים ילידי קריה, שלא טעמו עדיין טעם

אותו בסים הרכוש והעבודה, שבלתו אין לנו הרשות לקוות להשיג דבר מה. כפי הנשמע נאספים עתה סכימים. הגונים — אלפים ורבבות רובלים מאיש איש — לקנות קרקעות, גם יתפשו כאמצעים, שהתעשייה, העומדת להתפתח בארץ, יקחו כה היהודים חלק בראש, ותסתדר עזרה לפועלים, הרוצים ויכולים להקדיש את כחם לעבודה בארץ עתידנו. כל זה נעשה ברוסיה. בגליציה מסתפקים לע"ע רק בדבור בלבד. העברת הון לא"י — מאן דבר שמה; האקציות של "החברה להכשרת הישוב" מתפשטים בקשוי בתור נדבות חרשות ליישוב א"י; החבורה האקדמית המוקדשה כלה לעבודה ארצי-ישראלית, אחרי כרוזים ותרועות בעתונים ובע"פ ע"ד "שירת-הירים", קצרה ידה לשלח אפילו תיר אחר. רק פועלים אהדים מצאו את האפשרות לחשוך ממשבתם הרלה להוצאות הדרך, הם עלו לארץ לעבודה. וכמה הרפתקאות עברו על הפועלים הללו עד שהשיגו את מטרותם; כמה קרירות פנשו אצל הציונים ה"גדולים", כשבאו לדפק על דלתותיהם לעזרה; כמה גדול ריה העלבון, כשהמעולים שבציונים פתחו את צרור כספם ונתנו להם כתר — נדבה להוצאות הדרך! ואלה היו המאושרים. הרב יושבים עדיין בעירותיהם והולמים לנסוע, כאין פרוטה לפרוטתה. תאמרו: "פנטסיה" היא לצעירים הנסיעה לא"י, סנטימנטליות הראויה לכבוד מצד הציונים, אך לא שיתמכרה; דמיון-שוא, שלא יביא שום תועלת לא להם ולא ליישוב, הזקוק לאנשים חזקים

ברוך מייסעדר מאורשים בחודש שבט תרס"ט פשעמישל שענדישאכ. מקרב ולב עמוק אברך במז"ט אה י"ב מר נתן דאננער מבעלזא לארופו עם מרת זעלדע שמיקלער מציעשאנוב. מז"ט להוריהם. אברום מאיר שטראהלבערג—הוטש. הגני ככרך במז"ט את גימי הוקד מר מרדכי טהארן לחהנתו עם מ' אירל שיללער משם. משה שפירא—אראר.

עבודה מעשית.

"עבודה ריאלית". מלים אלו נעשו לסוסמא לרב הציוניים בשני הקונגרסים האחרונים, וכברשים האחרונים, מזמן בתן-קונסטיטוציה בטורקיא, דכירו גם הדיפלומטים שלנו, שכל מעשיהם יהיו טאפע, אם לא יבנו על יסוד מוצק של ישוב ישראלי חזק, של התאחות עמוקה ורבה בארץ ע"י רכוש ועבודה. הציוניים שברוסיה הרגישו והכירו את האמת הזאת מכבר, וזה שנים אחרות הגנו רואים, שמקצת מן הרכוש והעבודה היהודיים הולכים ונודדים קמעה קמעה לא"י. כשהרכולוציה בטורקיא הראתה גלוי, שאין לנו עדיין שום אחוזה בארץ, ושנקל לנו לאבד בשעה אחת את כל עתידותנו, התחילו הציוניים, עד כמה שכהותיהם, שנתדלדלו אחרי סערות-המלחמה, נתנום, להרכיז את כל עבודתם ביסוד

פיליטון.

חמשה עשר בשבט.

אחד מערבי החרף קר ובהיר היה. הלבנה זרחה במלא צורתה היפה בדומיה. הכוכבים ניצצו בספירים ורמוזי, ש"חצי-חדש" היום... הוא היה נער בן ארבע עשרה שנה, וישב לפני מלמדו וקרא לפניו את השעור. ובכל רגע הסתבל בלבנה היפה הנשקפה בעד החלון. נדמה לו, שפני הלבנה הבלתי פנומים אומרים דרשוני יתיבך נזכר ש"חמשה עשר בשבט" מחר... "יומא דפנרא" הזה אטם את לבו ומוחו. מקומו של בח הזכרון נתמלא עתה האנים וצמוקים. ובכל אותם המקומות בלב וכווח, שנמצאו שם בתחלה קצת רש"י והוספות, קורטוב של מהר"ם, ומהרש"א בל שהוא — מונחים עהה פירוה. התחיל לגמגם בלשונו ולא יכול למצא את השורה; אך פתוח פתח את פיו והבל אבד מנגד עיניו. נדמה לו באותה שעה, שרש"י והוספות חרובין זמ, הגמרא במין בפני עצמו, המהרש"א והמהר"ם בעין גרעינים וקלפה מונחים בצד. אחיו לצרה נתמלאו עליו רחמים, נענעו לו

שרויים על אדמתם, או הראה איך הקב"ה ידן אילנות והארץ בנן ערן היתה, שמנה ומיבה גם בחמשה-עשר בשבט. באיש שנשתתמו טענותיו עמד אז נבוך ומחריש על מקומו, ופניו העירו בו, שנמלך ברעהו וחושב: מתי אראה את כל היקום עמוף רשא בחרף? עורנו יושב וחושב ותרדמה נפלה עליו ויישן. והנה הוא שובב על הארץ בגן אשר בשדה וריח שושנים עולה באפו, וקרני אור נגה משתפכות על פני כל הכבר, וזכוכי קיץ נעים ונדים ויוצאים במחול בתוך האוויר החם והמתוק. רבוא רכבות מרגליות של טל דוערות על גבי העשבים ובהן גביעי הפרחים ופקעי הציצים, המנסים את פני כל הקרקע. ולמעלה בתוך הגן מהנופפות הצפרים ופיהן מלא שירה. והוא קם ועומד ומביט למרחוק ורואה ממולו עצים גדולים ומבעד לענפי העצים נראה איש צעיר בעל זקן שחור שקוע בעצב. מאד השתוקק להתודע אליו. אך הוא עומד שקוע במחשבות במבקש החבולות ואין להפריעהו. ברגלים רועדות התיצב ממולו ובמלוא עיניו הביט אל פניו והוא לא נע ולא זע. נדמה לו, כי כבר ראה את האיש הזה, פניו לא היו מוזרים לו... וכל אשר הוסיף להביט בפניו, בן הוסיף להרגיש, כי הוא נמשך אליו בעבותות קסם.

בראשם, קרצו אליו כפה ועין וצפצפו: "שורה י"ג והיא במקומו עומד ומגמגם. הרבי הביר את הערמימות, קצף מאד וילקהו פעמים ושלוש. בראשונה התנגד וצעק, אך בסוף קבל עליו את המלקוח באהבה, ורק נעה בככי בקול דממה דקה. אחרי אשר נחר גרונו ודמעתו עוד על לחיו, ככה הרבי את הנר. אז לבש מעילו המלוכלך באבק ועפר ויעזב את החדר. שעה קלה עמר בחוץ, התמחה בפשוט כל אבריו ויבט לארץ, ונפשו מלאה גיל לזכר "החמשה-עשר" והמדיו והאניו המתקוקות לחך. בשעה ארוחת הערב בכיה ערך לפני אביו שורה של שאלות והמיהות. הזכיר לו את ענין "ארבעה ראשי שנים" ושאל להמו: "למה דנים את האילנות בחרף? העצים ערומים ואין בהם אות חיים. כהבילות גדילות של קנים יבשים הם, משפילים ראשם ומתנדודים לרוח, הסיער עליהם כנבורתו ונדמה, כי עוד מעט והם מתפוצצים ונעשים גל של בקיעים. יותר טוב היה לו העבירו אותם לפני השופט בחמשה עשר באייר וענפי האילנות יהיו מהכסים בעלים!" אביו דחהו בקנה: "שומה שבעולם! כסבור אתה, שהיהודים מתחלת יצירתם היו כהיותם זו, בדמותם וצביונם בדוגמתנו? בגלות אנחנו עתה! כשהיו ישראל

ענינים מדיניים.

חוק הפשר. כיום ד' שבוע זה הכניסה הממשלה אל מועצה הממלכה הצעה ע"ד קביעת הקנות חדשות בשמוש שהי הלשונות בכיהם והצעה ע"ד חלוקת כל הארץ למחוזות משכיים לכד ולחזויות אשכנזים. לכד ומחוזות אחרים משורפים. כמחוזות אשכנזים יתמנו רק פקידים אשכנזים וכל אדם המגיש איזה כתב לבית פקידות בכל לשון שהיא יקבל מענה כאותה הלשון. ככתי הפקידות המרכזים יהיו פקידים משני העמים, לדבר ולכתוב לכל מהו כלשונו. מלבד המחוזות החלק המדינה לגליות. כל גליל יוכל מחוזות אחרים בעלי לשון אחת. העיר הראשית פראג תחשב לבעלת שהי לשונות. מוכן מאליו שגם האשכנזים וגם המשכיים אינם מסכימים להצעות האלה, כי כל אחד דורש הרכה יותר. ביחוד יראו המשכיים כהן מסירת "ממלכתם" בידי אשכנזים. כיום ד' שבוע זה חדל הריב והפרלמנט יקרב לעבודת הצבור. המשכיים הקנאים השביתו עד כה העבודה בהצעות נחוצות, לנקום על סגירת ועד המדינה כפראג ומן העבודה הקדושה הזאת לא יחדלו עד שתפייסם הממשלה ובחקים האלה אין די פיוס. — האשכנזים כפרוסיא נוקמים במשכיים כמאנם לקנות שום סחורה מיכול כיהם. אבל מזה סובלים גם האשכנזים. — והשלום כאוסטריא נחוץ עדה יותר מבעת אחרת, כי האינגרים משהמשים בכססוכים שבאוסטריא לרכוש פיו כח וזכיות מיוחדות, בן רוצים הם ליסד בנק ככוסניא לפדיון הקרקעות של האכרים, שהם אחוזות אדונים מחמדים הולכי כשל. כזה יכניסו את כוסניא תחת עול אונגדן. גם את הבנק האוסטרי-אונגרי הם רוצים לחלק לשנים לנק אוסטריא.

המצב בארצות הכדקן. הפשר בין אוסטריא-אונגדן ובין טורקיא יכא היום או מחר לידי גמר והקונם על סחורות אוסטריא יחדל. פלא היא עקשנות הטורקים, שאע"פ שהפשר היה כמות כבר לפני שני שבועות לא הרפו מן הקינם עד שיגמר לכל חקתיו ומשפטי, למען יהיו אוהזים ביד ואוסטריא תהיה מוכרחת לעשות רצון הממשלה הטורקית ככל פרטי התנאים. קשה מן הפשר הזה הוא הפשר שבין טורקיא ובולגריא. שתיהן העבירו חיל כבר אל הגבול, להיות נכונות למלחמה ומרחק רב יש עוד בין דרשות טורקיא ובין הודאת בולגריא. ממשלת טורקיא דורשת מחיר המס, שהיתה בולגריא צריכה להשיב לטורקיא מרומליא המזרחית, מחיר חרות בולגריא עצמה ומחיר מסלות הכרזל הבולגריות סך כ"ה מיליוני פרנק והחזרת מחוזות אחרים כרומליא, שיושביהם טורקים, לטורקיא. בולגריא הבטיחה י"כ פ"כ מיליונים בלי החזרת מחוזות.

"מפלגות" ושיבת בתי קפה וריסטורציות, הם החמר היותר מסוגל לתפיסת העבודה הקרקעית בא"י ולהוציאה מידי הפועלים הערביים. אין להם על מה להצטער בארץ שיצאוה ואין להם תביעות לארץ שהם באים אליה. — לחם לאכול וכנגד ללבוש, זהו כל מה שהם מבקשים, ומבוקשם זה יספק להם די והותר. וכמה ספוק רוחני ימצאו אלה חניכי-היהדות בעבודה על אדמת יהודה — אי אפשר לתאר. קשה אמנם עכשיו לפתור את שאלת הפועלים הנשויים. שאלה זו מנקרת במחם של הבקיאים בעניני הישוב. אך פתרונה מוכרח יהיה להמצא עד העת, שאלה הצעירים יהיו יזקקים לו, — מוכרח יהיה למצא פתרון לשאלה הזאת, משום שבלתו אין לנו כלום.

הנה כי בן רואים. אנו, שישנם אנשים, שהגידה לא"י היא בשבולם לא פרי-סנמימטליות וכדומה, אלא הכרח איקונומי, שאין להסתלק ממנו. והכרח איקונומי זה מראה את כל כחו לא על בעלי הטלאכה, שבקשוי פחות או יותר ימצאו להם עבודה כאשר הם יושבים, אלא דוקא על אלו העומדים על התחום שבין בעלי-הבתים והפועלים, — אלה הנקראים בפי המפלגות הפרוליטריות שלנו בשם "מתפלמרים". והמא גדול יחמאו אלה שהיכולת בידם, אם לא יתנו לארצנו את העובדים הללו הדרושים לה, ולעובדים האובדים בעינים — עבודה, שתספיק צרכי גופם ונפשם גם יחד.

אם הסתדרות הציונים בגלוציא רוצה באמת ובתמים שלא להסתפק בדברים ע"ד עבודה ריאלית ולאחזו במעשים ממש כממונט הבי-חשוב, שאנו עומדים בו, הרי לפנינו עבודה, שלא תדרש קרבנות ממון מרובים, ושעל תועלתה יעידו אלה הצעירים המועטים, שכבר נסעו לא"י וכבר עובדים בה. קפת-עזרה, שתדרש פחות הרכה מאלו הסכומים שהוציאו לצרכי פוליטיקה, צריכה להוסר, והיא תתן יכלת לצעירים, שתועלת נסיעתם לא"י היא ודאית, להגיע למחוז הפצם. לשכת-מדיעין דרושה, שתעמד בקשר תמיד עם לשכות המודיעין בא"י, שתנהל ותאשר את הגוסעים בעצה ובאינפורמציות. שני המוסדות האלה יכולה הסתדרות הציונים לברא ומחויבה לברא. ואז — מי יודע אם לא ימשכו הפועלים היהודים גם את הקפיטל היהודי, תהולך ונרחף אהורנית מיום ליום, ושהומתו האהרונה — עם הרבית — הולכת ומתפוררת תחת נגיחותיו האדירות של איל-ברזל — התעשייה הנוצרית!

מי יודע!
ארגן.
(* הכותב בא מא"י. (חמעי).

ממשלה רוסיא פעלה על כל הממשלות הגדולות לדרוש ביחד מאת בולגריא ומא טורקיא להתפשר מהרה, שכולגריא תשלם מאה מיליוני פרנק בלי שנוי בנכול הארצות. הדבר עדיין תלוי. בינתיים התעוררו גדודי השודדים הפוליטיים במקדון במקרם והם מיראים את הטורקים ומרגיזים את היונים. וכן התעוררו מריבות בין סרבים ואלבנים בנוביבור, אלה מציתים את כפרי אלה באלה והורגים יושביהם. מלחמה התעוררה גם בערב. ובקושטא עצמה וכן בירושלם נשפך דם בקטמיות לאומיות בין ערבים ורוסים. יבין קרורים וארמנים.

המרידה בפרס. מורדת הפרסים במלכם מדמה עלי הולכת ומתפשטת בכל הארץ. עד כה היתה מוגבלת בקרן צפונית מערבית הסמוכה לגבול רוסיא וכמש קבלה השפעה, עתה מרדו גם הפרסים הדרומים והפנימים. בעיר כושיר הכו המורדים את נציב המלך והרגו את שני בניו; בשיראס שדרו את הכנק של המלכות; בלאריסטאן רוח העם הולך וזועף על המלך, שעבר על שבועתו.

על המצפה.

פרנסת זקנים.

בירוע הכניסה הממשלה חוק אל מועצה הממלכה, שכל סוחר ובעל מלאכה ופועל ואכר חייב לשלם מהבנסותיו סכום קציב ככל שנה לתכלית הכבחת פרנסתו לעת זקנתו. בהיות המשלם בן ס"ה שנה יוכל לשוב מצבא העבודה וישב כמנוחה ויאכל פרי חסכונו ולא יפול למשא על בניו או על הצבור. הכל שמחים על החוק הזה בכלל, אף שישנם גם מבקרים, שמצאו בו חסרונות ומבקשים לתקנם. לע"ע אין הפרלמנט מוכשר למפל כחוק למיבת העם, הוא מטפל בדיני זכות הלשונות בכיהם, בדיני מבלאות ולולאות, תוללות הסמיתרטים ורשעת הקנאים הראומיים, אבל הלא אפשר, שיבא הפעם קץ לתעלולים האלה והבית יתחיל לעסוק בעניני העם והחיק הזה גם הוא יצא אל הפעל. כוויין כבר התחילו בעלי מלאכה ופועלים, סוחרים ומשרתים זה כמה להתכונן ולהתובח באספות עם דיני החיק הזה, העלול להביא שנויים עצומים כל כך בחיי האזרחים כאוסטריא. אצלנו אין עוד קול ואין קשב. היהודים בגלוציא אינם שמים לב לגורלם הם כהור יהודים ואיך ישימו לב לגורלם כהור אנשים ואזרחים? הפמליות אובלת בנו מנפש ועד בשר, אין דואג ליום מחר ואין רואה את הנולד. אבל על המשבילים כעם לעיין בדבר היטב ולבחננו ולתת לעצמם חשבון ע"ד יחוסם לחוק החשוב הזה, שהוצע ביחור כשביל מעמד הבינונים, שכמעט כל יהודי גלוציא נמנים לו. כרוך הדבר, כי אלמלי היה אפשר שישומו הממשלה והפרלמנט לב למצבנו המיוהר לא היו נותנים לחוק ההוא את הצורה שנהנו לו. לנו נחוץ חוק אחר לגמרי. היהודים הם עם נורד ע"פ טבעו וע"פ מסכות חייו. יהודי ישלם עשרים שנה בספו לקפת האחריות ואחרי כן יהיה מוכרח לעבור לאמריקה או לארץ ישראל ואחרים ינחלו את כספו, שצבר לו בעמל וככבודות. ובן הדבר אם ימות איש בלא עתו, הלא שלם כמה שנים פרוטותיו, שחשך מפיו, כשביל אחרים, המאריכים ימים יותר ממנו. ובן צריכים לשים לב, כי אצל היהודים גדול השנוי במצב החמרי, שעל כל איש ואיש לסכול כמשך ימי חייו, מאשר אצל אחרים, יש יהודי אמיר, שהיה פמיר כל ימיו משלם דמי הכבחת זקנתו ודוקא ככואו לעת זקנה יתדלדל והוא צריך לבריות ולא יקבל מאומה, ובן להפך; יש יהודי המתפרנס כרחק והוא יהיה חייב לשלם כל ימיו דמי הכבחה ודוקא לעת זקנתו ישיג איזו פרנסה ולא יגבה כלום וכל ימיו שלם פרוטותיו הדלות בשביל אחרים. וגם בלא זה יש ספק אם יוכלו יהודים להנות מן זקפה לעת זקנתם. הרי כל המפעל הזה פעלו הנוצרים-סוציאליים וכלכלת הקפה תהיה בלי ספק בידם ואיכה נובל לקוות למצוא זכותנו על ידיהם? והרי גם עתה החובה על עדה ועדה לפרנס את

"זה היער ששמי נקרא עליו!"
"אכן זה 'יער-הרצל' וירתע לאחוריו ויתחל להתכונן על העצים הרעננים ועל הפרחים...
בין כך קם הרצל ויקטוף תמרים אחדות מן העץ ויאמר:
"כרך 'שהחינו' בני ואכול." "כיום ההמשה עשר לירח שבט מתוקות התמרים יותר מאשר בכל ימות השנה."
הוא כרך וכאשר אך החל ללעוס ואחיו מעורר אותו משנתו: "עצל! עד מתי תישן!"
לקול הקריאה הקיץ ויכח כה וכה ועל השלחן מנחים כבר תמרים, האנים וצמוקים וכל מיני מגדנות, ששלחה הרודה ינטה ל"שהחינו"... עוד נסה לישון ולא ערה בידו. מאז מדי שנה בשנה הוא מתחרט על אשר לא ישן אז עוד ובכליון עינים היא מחכה ליום שיראה את הר-ציון ויער-הרצל בהקיץ.
נדבורנה שמואל רוזנהק.

רגעים אחדים עמד כה לפניו ולא יכול להת דין וחשבון לנפשי... פתאום התעורר מתרדמת הקסם וכמו אור חדש עלה על כח זכרונו: הלא הוא הרצל! ולא יכול עוד להתאפק, כלב חרד ובעינים מלאות גיל נגש אליו ויאמר:
"הלא נשיא הציונים אתה, ארוני?!"
"כן! הרצל שמי", ענה האיש בחסד.
"מה לך פה?" הרהיב כנפשו עוז. לשאול עוד הפעם.
"מה לי פה? השאלני בני! המשה עשר בשבט היוב, ורץ אני כבקר השכם, בשונה זו, שהעולם כלו עדיין נח ושקט, להסהכך, אם פרחו התמרים, אם הנצו הרמונים."
או פנה כה וכה משתומם ולא ירע את המקום אשר הוא שם ואת הדרך אשר בא עליה עד המקום הזה... ואולם מעט מעט התעוררו המחשבות בקרב לבו והתעורר ושם פניו אל הפרחים והשושנים ותחשק נפשו בהם, ויעבור מפרח אל פרח ומשושנה אל שושנה וישאל:

"האין זה הר-ציון?"
"כן-הוא!"
"והיער?"

זקניה ואת בעלי מומיה ואת יהומיה; ההרכה נהנים
 אנו מן הזכות הזאת? אמנם זקנים ובעלי מומים
 ויהומים של הנוצרים מטילים עצמם על קפית הערים
 וזקנינו ובעלי מומינו ויהומינו חוזרים על הפתחים!
 הרבר צריך עיני הרבה ואין להחמיצו. על באי-כחנו
 בפרלמנט לאסוף אספות ולשמוע דעת העם, למען
 ידעו מה לעשות.

מרדכי אפשטיין "א יודיש קינד" ז"ל.

מולי גורם, שממרים נכה חדותי, שאלי הגעתי
 אחר רב חלומות והתאמצות, ארד לעמק הכבא. לקשור
 מספר לחברי הסופר מרדכי אפשטיין, הירוע בכנויו
 הספרותי "א יודיש קינד", שגוע ביום ד' רחנכה
 השהא. מולי גורם שראשית כתיבתי מארצי, ההיה
 קינה, על מות אח-לעט.

השם "א יודיש קינד" ידוע רק לחוג צר של
 סופרים וקוראים. ומה טעם? יען כי סופר, שהורתו
 ולירתו בגליציא היה.

יודעים אתם, רבותי, את מצבו המיוחד של
 הסופר העברי המתגונה ובלה מרב דחק, אבל צרה
 לבו המיוחדת של הסופר הגליציאי אינו מוחזר לבס.
 זהו בעין גלות בתוך גלות.

לבשרון הנולד בכל מקום שהוא מושם לב.
 מפנקים ומפתחים אותו, עד שהוא מגיע למדרגה,
 שבה יבלתו מגיע אחרת היא בבשרון גליציאי. אין
 תשימת לב, רק קצוץ כנפים ונגווי. וזהו גם היסוד
 לאי-התפתחותה של הספרות הגליציאית, שבזוויה היא
 גם בעיני הקוראים האסמניסים בארץ גדולה, מפני
 שהאחרונים יונקים את השפעתם של סופרינו הנכבדים
 הישונים ברוסיא.

המעם גלוי וידוע הוא. שנים רבות היתה נכרה
 השפעתה של גליציא על רוסיא, עד שהגיע התור
 שרוסיא נהיה למשפיעה, הלכך יראה היא מפני איזה
 קרובמל חדש, שיקום ממנה, שיחזיר את העטרה
 לישנה. אין כאן, רבותי, כל אכזרות וצרת עין מצדה,
 ב"א פשוט, הגנה, טבע ענין כנון זה מחייב כך. אולי
 לחלק גדול מקוראי לא היה הנחתי זו מובנה דיה,
 אבל לא באן המקום לתת טעם ופירוש לה.

הקדמתי הקרמה קצרה, בכדי שיובן מדוע "א
 יודיש קינד" ידוע וק למתי מספר. אבל בלב האנשים
 המעטים, שזכו לקרוא את מפעליו הספרותיים, ישאר
 שמו חרות על לוח לבוניהם לעד, ובטח הוציאו
 אנחה בדרך האנשים בעת שנתכשרו מהעתונים ע"ד
 מותו.

מרדכי אפשטיין נולד בשנת תר"ם בעיר
 מלומאמש להורים אמירים, אשר לא חשבו כל עמל
 והון בכדי להלעיטו דברי תורה. כימי הגיעה השעה
 לביהמ"ד הגליציאי, שהמסכתא הכרסנית נדחתה מפני
 קינטרסיו הצנומים של רקלם. עת זו נרפתהו והוא שאב
 ממעינית הקלסיקים האשכנזים, עד שהתנועה הלאומית
 קמה ורכשתהו בתור אחה מחיליה המסורים לה בלב
 ונפש, שכזה היה עד נשימתו האחרונה.

כבר בשנת שש עשרה לחייו, הגיעו איזה כח
 נסחר לכתוב, וכחב שירים בעקבות שילר, אלה לא ראו
 אור, יען כי לא כתבם על מנת זה, כ"א באמור פעל
 עליו איזה כח לכתוב, כמו אצל כל בעל כשרון. ומעת
 התעוררה התנועה הלאומית, התחיל להתרפק על
 הספרות העברית החדשה וגם שם כל מעיניו בספרות
 הזרנגונית. כיחוד נתחבב אצלו הישיש מנדלי מו"ם
 והתולו, יסגל לו כמדה ידועה את סגנונו, ששמש לו
 ליצירי רוהו הסטיריים.

בשביל מחלה, שנפלה לו לחבל, נהגלגל מינה,
 ומשם התחיל לספר "במנבלמ" הלבובי, שנוסד באותה
 שנה. ושנערך אז ע"י מר גרשם ברך, מעשיות ע"ד
 "גופות לקויים", נשמות רצוצות", שהקיפוהו שם מכל
 עברים. הרשם העז, שפלימונו עשו בלב קוראיו, היה
 בלתי שכיח. כיחוד הסגנון הפיוטי המקורי, שבזה
 הצטיין יותר על כל בני גילו במדינה זו, משך כל לב.
 כי אז היה עת בגליציא, שהסופרים הזרנגוניים, השתמשו
 למרות רצונם, מבלי הרגש כלל, בסגנון אשכנזי,

בסכרם שזרנגון הם כותבים, והסופר דנן היה בין אלה,
 שרכניסו את הריח היהודי בשפה הזרנגונית הגליציית.
 כמה שפה כלולה זו נכרת שיהודית היא? הלא
 כמלות העבריות המיהדות ומסמנות אותה ומניחות
 עליה חותם יהודי, וזה הבין הסיפר שלנו, והשחמש
 לרוב כמלים כאלה, בכדי לתת לה צורה יהודית.
 ממנו השפעו הרבה סופרים במדינה זו, מסגנונו
 המזהיר, מאופן ומתכן כתיבתו המקורית. פעם העירו
 לכיתב אחד על פסיק שלם שהעתיק מלה כמלה,
 מפלימונו של "א יודיש קינד" ע"ז הצמדק הלו,
 שבעה בתבו, לא הרגיש כלל בזה. רק נתעכל בתוך
 רבים אופן כתיבתו, ולא ידעו כי בא אל קרבם.
 לעתים תכופות, דופיעו בעתון הג"ל, פלימונים,
 ציורים וספורים והחתם חתום "א יודיש קינד", מי
 הוא ומאין הוא? שאלה זו לא נסרה מעולם במח
 הקורא. פשיטא היה, שדברים כאלה צריכים לצאת
 רק מעטו של "א יודיש קינד".

הידעתם פרושן של שתי המלים "א יודיש קינד"
 מהו? "בן-יהודה", "בן-ישראל", "ילד יהודי"? לאו
 ולא. התרגומים האלה לא ימסרו את התמצית הנכונה,
 הנבללת בהמלים האלה.

כל שפה בוראת לה במוייה המיוחדים, שאינם
 נהנים להוריק לכלי אחר. הזרנגון יצר לו את הכמיי
 המיוחד הזה "א יודיש קינד", וזה רוצה להביע:
 נענה, מורדך, גיתן לחמלה ולמדרם לכל כף רגל" ולא
 בן בן-יהודה", "בן-ישראל", "ילד יהודי", שאלה יכולים
 גם לשמש לסמלי גבורה, כמו שהיו מאז ומעולם.
 והשם הזה נמל לעצמו סיפרנו המנוח, בלי כל בונה
 יתרה, כ"א כמו מעצמו בא לו, יען כי הוא ספג וקלט
 להובג את כל אלה צרות היחיד והרבים, קרם עליהם
 עור, גלמם והעמידם לפנינו כחו.

ו"החצי אמור" שלו? מי שלא קרא את ציקלום
 המפוסים והציורים האלה, שהיו נרפסים פזורים
 כ"יודישעם וואכענבלאמ", "מנבלמ", "קאלאמקאר
 פאלקסבראמ", גיעעם לעמכערגער מאנבלאמ", מעיני
 זה סמויה חמיכה חשובה מהספרות היהודית. זהו כלו
 מקורי אף ע"פ שמן הסגנון נכרת השפעתו של מנדלי
 מו"ם. שם הגנו ריאים את המחבר מטיל לארכה
 ולרובה של עירה זו, התול קר ומר מרחף על שפתותיו
 ובקרבו נסוך רוח עושים תולך ומונה אחת לאחת,
 כהשקט ובשלוה מעשיות מ"החלי-רע", מ"פרענויה"
 ומ"גלדמנובקאס". הוא אינו חותך באיזמל חד, אלא
 במחט, שחודו חד מרפרף, ניקב ואינו נוקב, בזמלה
 רכה ובהרצאה כל כך מצודרת הם מסופרים, עד
 שהקורא היה רוצה שהקוראה המשך והמשך, ולא
 החדל לעולם.

סיפרנו המנוח לא לקה מעורו במחלת הרקמטמיוה,
 שפשהה בספרותנו. הכל נכתב אצלו במהינות וביושב
 הרעת והערך בעין בהירה. גם האהבה והזמח, שכל
 צעירינו חוזרים ועובדים לאיליים האלה, בכל כך
 הרבה התלהבות, ואינם זזים מהן אף פסיעה אחת,
 לא תפסו מקום בכתביו.

פורה מאד היה המנוח. צפה לכל עבר, אף כי
 לא המיר התעמק להסתכל, אבל מעיניו לא היה דבר
 סמוי. ואם אחר כל זה המעיט לתת לנו מכפי יבלתו,
 בזה אשמים גורמים צדדיים אחרים, שיבוא גם זמנם
 להגלות בקהל, אבל עכשו לכבוד המנוח אחשה.

בקיץ שעבר פרסם ב"המצפה" את פלימונו
 העברי הראשון "הרופא צוה" ומאד היה מאושר על
 כי זכה לזה, ואמר להרנס את כל כתביו, ומיום זה
 והלאה להקדיש את עמו רק לשפה העברית. אבל
 מחלתו תקפתהו ולא זכה להוציא את רעיונו לפעל.

בכלל אי אפשר לדון על כשרון, ע"פ כתבים
 פזורים לכל עבר. אף כי אני בשאני לעצמי יכולתי
 זאת, יען כי קראתים המיר בשים לב והכל עוד נשאר
 חי כמחי. אך אני כשאכוא לדון על כשרוני בפרוטרוט,
 אגלה בו אוד כזה, שלא יאומן אם יסופר לאלה,
 שלא קראוהו בעיון רב ויאמרו "גוזמא קא קחני", ע"ב
 אחכה עד שיופיעו בקרוב כל כתביו, שהיו נרפסים
 ושנשארו בכתובים ואז נהיה את הספר ונוכח ונתפלא,
 איך זה העלמנו את עינינו ממנו בחייו.

אשיותו הפרטית נשאה כד בכד עם הסיפר
 שבו. הוא הגיע לפסנת כרים המוסר. מלה מגונה
 המנבלה את הפה שרטה המיד באוניו.

הוא חלל התנועה הלאומית. לחם הרבה, ברע
 ונפל תחת נטל משאו כגכיר לאומי. כל הניק מהעיר,
 שבה חי המספר המנוח, יספר לכם מקרים ועובדות,
 המאמתים את דעתו זו.

עם הלוחם הלאומי הזה אכר לנו סופר רענן,
 אחר מהמעילים שבגליציא הצעירה. הרבה רשימות
 השאיר אחריו, נצני חלומותיו ועוד חלם לכתוב חזיון
 מרגי גדול, אבל המרגיות הגולמיות שמה קץ להרעיון
 הזה.

ובאחד הימים הכהירים של ארץ ישראל,
 המבטיחים כל צרות התבל היהודית, השגנו מאחי
 המנוח מכתב קצר, ובו כחוב לאמיר "אחינו היקר
 איננו. ציאתו האחרונה היתה, שניפו יוכל היקף ומיד
 לארצנו. השביענו ככל היקר, כסיעתכם, אחים שמדייט,
 להוציא זה לפעולה".

לא "בפקוד ד' אתכם" כי אם מיד.
 הה, אח חביב! עוד חלום אחר נשאת אתך
 הקבורה.

וי! על האי שופרא דשופרא!
 שלום שמרייט.

פחה תקוה, טבת תת"ב.
 "דף של שמות".

הרף של "שמות", המתכנה "מאנבלאמ" והיוצא
 בלבוש בכבוד גדולה ככסף הצבור ע"י היעד המרכזי
 של הציונים הגליציים, קבל עצמו, מלכר חובתו
 הקדושה, לפרסם בכל גליון שמות מהנדבי הפרומות
 לקרן הקימת ושמות הגואמים בחגיגות חנכה בכל
 עירה ועירה, גם לנקום ב"המצפה" ובעורכו על מעשה
 ש"י הורוויץ. בכל עת מצוא הוא מפרסם איזו דבת
 שקר או זלזול ונדוף על "המצפה". ער כה נמנענו
 מהשיב לו בגמולו, רק הכרח הכרחוהו, להכחיש את
 השקר, כי איך נכזה ברכים דבר שאחים ציונים רוצים
 להחזיק בו ולהשתמש בו לטיבת הרעיון, הקדוש גם
 לנו. הריסציפלינה גברה אצלנו על חפץ הקיום והגנת
 עצמנו. המשל אימר: "לולא היה המשש שלי, אז גם
 אני שחקתי". אך האולת הזאת הגיעה למדרגה, שאסוד
 לנו לחשוה. אם אין ה"מנהלים" בלבוש רוצים להנין
 עלינו ולסמום פי כלבם הנובח חנם וכבוד כעל ה"סיני"
 ו"העתיד" חביב להם מבכוד הציונות ותועלתה, אז
 "אנחנו לנו", נשים בעצמנו מחסום בפי הרף של
 "שמות" ונורהו דרך-ארץ, כי מי שיש לו חמאה על
 ראשו אל יעמוד בחמה.

אין רשות לרף של "שמות" הוא לדבר בשם
 הציונות והציונים, כי כועדת הגליל האחרונה בלבוש
 נתברר, כי הכסף, שנקבץ שנים אחרות על ידו בשביל
 הקרן הקימת, לא הובא אל הקפה הלאומית,
 ה"מאנבלאמ" מעל בכסף הוא והוציא הו
 לצרבו. וכאשר נגלה הדבר ומנהלי הקה"ל התחילו
 לתבוע בחוקה, נעשה "פשר", שבער הכסף הזה יפרסם
 ה"מאנבלאמ" שמות המתנדבים. אבל אם נשאל את
 העם המתנדב: לאיזו תכלית נתן את כספו: האקנות
 קרקעות בא"י או להרפים בעדו דף מלא שמות ללא
 צרך, בלי ספק יענה, כי לא"י התגרב. ה"מאנבלאמ"
 מעל איפא בקדשים מעל שאין לו כפרה ואף
 מנהלי הקה"ל אין להם רשות לחול.

אין רשות לרף של "שמות", המתכנה "מאנבלאמ",
 לדבר ע"ד ספרות ולבקר את הערך הספרותי של
 אחרים, כי במעט כל מאמריו ופילימוניו,
 שיש להם איזה ערך, נגזרים הם מעתונים
 היהודיים שברוסיא. כל מי שירצה יכול לשאול
 את פי שלום עליכם או הלל צייטלין או יונה רוזנפלד
 או ראובן כריינין וכו' וכו', אם שלחו בעצמם את
 מפעליהם אל רף ה"שמות" אשר בלבוש. ואפילו
 מאמרי משה קליינמאן רובם נגזרים מעתונים אחרים.
 עורך הגונב בקביעות מפעלים ספרותיים מעתונים
 אחרים, בלי רשותם ובלי רשות המחברים ובלי אף
 להזכיר את המקור, הלא יבוש לדבר על אדות מעם

ספרותי או חיבה ספרותית או לחיות דעתו על עתון אחר. אבל אלו היה רגש בושח לאדם זה, הלא ראה את הקורות שבעניניו ולא חפש אחרי קיסם בעיני אחרים.

אין רשות לבעלי הרף של "שמות" לתבוע עלבון בר שלום מצד זול, מפני מעשה שהיה בינו ובינם, שהרגיזוהו והעליבוהו ומרווחו חנם ומכירויו חוששים, שבעבור זה נשחת רמו וחלה ומת בלא ערו. אין רשות לחלל כבוד נפטר ארתודקסי, ליחס לו חבה לש"י איש הורוויץ, כמו שעשה קליינמן כרף "השמות" בקנאה הראויה לרבר חשוב מזה. די לנו, שעתון המהכלכל ככסף יהודים חררים עמד בצדו ונלחם בערו ופרסם מאמר ממנו. המנפת של ה"מעשה המכוער", כלומר ריב לזר — הורוויץ, הוא שלכם ולא שלנו; כושו אתם ולא אנו.

גם אין רשות לרף של "שמות" שהוא לרבר בשם התקדמות וחפש הדעות, כי הוא יודע, שבראש המעכבים את יסוד אנייה הקהלות — כמו בראש המעכבים את ההפשמות הציונות כעם ואת כל דבר לאומי והרכותי — עומד הרבי מכלו והוא מעלים עיניו מזה ונושא פנים לתקף. ליחס כזה אל האמת גוהגים בני אדם לקרוא צי צינות.

מכתבים מערי המדינה.

קר אקא. בישיבת מועצת הקהלה יום א' שבוע זה פתח היו"ב ר"ר ש. טיעם את הישיבה באזכרה לר"ר ש. לאק בן מר יצחק לאק, שמה בוויין והובא הנה. הנשיא ספר בשבחיו, כי היה סופר כשפה הפולנית ומזכיר הקהלה. — הפרנס מר שנוטר הציע הצעה נחוצה, כי בקמח של פסח התמשי זקקה בסכרים היהודים של חברת "נושאי המשא". ע"ז ענה הפרנס מר פ. לנדא כהור ראש הועד של קמח הפסח, כי בזה מטפלים ככל שנה סכלים יהודים נקביעות ואין להעכירם ומה בין יהודים אלה ובין אלה! וכוח נמרץ היה ע"ד שחיטת העופות, אם להחביר את מס השחיטה או לא. כמעט כל הפרנסים השתהפו כזה. משנה הנשיא מר מרגלית דרש להחבירו, כי אין סדרים בו. אין לומר, כי כסף נגנב, אבל ההשגחה איננה מעולה. מספר הפתקאות, שנמכרו בשנים האחרונות, פחות באלפים מאשר היו לפני זה, אף שמספר הנפשות בקהלה התרבו הרבה מאד משתו. בעיר קטנה כסנדרץ מביא מס העופות יותר לפי ערך מאשר פה. החת 33000 בתר, שמביא מס העופות לקהלה, יתן חוכר 45000 ועוד יעשה עסק טוב. מר פ. כהנא הסכים לזה, וטעמו, כי אין הנהגת הקהל יכולה להשיג היטב על הפקידים, אם הרבר אליהם קשות עליה לשלם עוד קנס בתור הוספה על משכורתם, לכן אין עצה רק להחביר את המס. מר פ. לנדא התנגד לזה בהחלט, כי לא נאה להנהגת הקהל, שלא תובל להשיג על פקיד. אם שיה העסק לחוכר מ"ה אלף בתר, הוא שורה לנו יותר, עלינו להאמץ להכניס לקפתנו את כל ההבנסות ולא להתם לאחרים, ביד חזקה נעשה סדרים כדבר. אם אין אנו מוכשרים לשלום על איזה פקיד נתפטר בלנו ויבאו אחרים. לזה הסכימו מד בירנבוים ומר היימאן, הוא הציע, לבחון עוד חצי שנה בהשגחה יתרה ואז נדע מה לעשות. היו"ב ר"ר טיעם הציע שבעה אמצעים להשגחה מעולה וכן החלט. — היו"ב הודיע שאלת יועץ אחד כמניסטריום, אם להנהגת המטריקל כשרות גם נשים או מוכרח להיות איש. אחרי הובח החלט לענות, כי גשים פסולות, כי ישנם מקרים שאין אשה ראויה למפל בהם.

מכתב מטורקיא.

קושטא. (בחירת הרב הכולל). הישיבה הלאומית של שני הועדים, הגשמי והרוחני, היתה ביום ב' שכת. מאז הבקר הקיף המון גדול את ביהב"ג, שבו היתה הישיבה, להכנס לא נהנו רק לבאי-בח העם

והעהונים. בין האחרונים נמצאו ספרי העהונים העברים "הצבי", "הזמן", "העולם" ו"המצפה". המ"מ הרב הכולל ר' חיים נחום פתח את הישיבה ונתן דין וחשבון מפעילותיו, אשר פעל מאז נהמנה. והעבורה היתה רכה. היה לבחור ציר יהודי מעיר הממלכה אל הפרלמנט, להגיש אל הפרלמנט בקשת הרבנים לפטרם מעבודת הצבא, לרין בסכסכים פנימיים והעקר יעשות סדרים באיץ הקרושה, ובה לא הצלחנו עד כה לדאכוננו. הממשלה דרשה לבחור רב הכולל לכל הממלכה, משרה שהיתה פנויה זה ארבעים וחמש שנה, לפי הרוק משהתפס גם יהודי המדינה ע"י באי-כחם בכחירה הזאה. הקהלות בסמירנא, כרמשק, בחלב, בירושלם וכנגדד שלחו באי-כחם. קהלות אלכסנדריא וקאירו כמצרים לא יכלו לשלוח מסבות פוליטיות, כי הארץ היתה עומרת עתה בפעל החת יד אנגליא. אך הקהלות בסאלוניק ובארריאנופול לא חששו לשלוח באי-כחן. לפלגות הקהלות הן גדולים חקרו לכ. קהלת סאלוניק דרשה לשנות את סדרי הדינות ואופן הכחירה כטרם יגשו לבחירת הרב הכולל. הרב הראשי כל יהמנה לכל ימי חייו, כי אם לזמן קצוב, בועד הכחירה לא יהיה הרוב מיהודי עיר הממלכה, כי אם הקהלות שכמדינה תשהתפנה כפי מספר נפשותיהן. החוק הנהוג הוא נושן ואינו מספיק לצרכי הזמן הזה. על זה ענתה קהלת קושטא, כי גם היא רוצה בשנוי התקנות, אך אין לעכב בשביר זה את בחירת הרב, כי אין זה עבודה ליום או לחדש. בהקון סדרי הרכנות והקהלות יעסק הפרלמנט ואת בחירת הרב אין להשמיט. קהלה ארריאנופול התחברה לסאלוניק אחרי שכבר מנתה באי-כחן.

האספה החליטה פה אחר, שלא לעכב את הבחירה ולהשתדל אח"כ בשנוי התקנות. הבחירה התחילה. מן 86 דעות נפלו 74 על ר' חיים נחום, 9 על ר' רפאל אהרן שמעון מקאירו. 2 על ר' משה חביב מברויסא ואחת על ר' אברהם דאנון ראש כימ"ד הרבנים. הנאספים חתמו על כתב הודעה אל הממשלה בבקשה לאשר את הבחירה. הרב הכולל החדש הזהיר בנאיו על האחרות, למען הרים בזה כבוד ישראל והוא מצדו יעבור כלי לאות בעסקי הצבור. ר' חיים נחום הוא בן ל"ז שנה, למד בכימ"ד הרבנים של ח' כ"ח, כשרינו ועוז רוחו מצוינים. יש לקוות, כי יצליח לעשות סדרים בכל הסכסכים וגם בירושלם. בימים האלה כקר את עירנו העסקן הציוני הנודע מר מ. מ. אוסישקין. הארגן הראשי של היהודים "על טיעמו" נתב לכבודו מאמר גדול ע"ד פעולותיו. לטובה הנזקים כאי-א"א אספו היהודים פה בסף בפני עצמם. בסאלוניק נקבצו 3500 פרנק להכלית זאת ממכירת גליון מיוחד של עתון יהודי. יעקב פרחיה ס"ט.

מכתבים מארץ ישראל.

ירושלם. בשנה הזאת נבנו פה מאה וחמשים כתים חדשים לאחינו. גם בהשכונה "רחובות" של הבוררים נבנו חצרות גדולות ויפות מאד. לכולל גליציא נוספי בחדש הזה שמונה בתים, שהקדיש הגביר ר' משה מאיר הרמ"א לעניי הכולל, שידורו שם חם. מאה וחמשים יהודים הימנים באו להשתקע כא"י, כלם עניים ומבקשים עבודה. השר קונסול איטליא בירושלם הזמין מכני עמנו את חשובי העיר, את השלחני מר בינין, מד נחום, מר מנדל קרמר, מר ירוחם אלישר לבית פקודות הקונסול ורבר עמהם על אדות חרבן מסינא ורג'יו וכנהיהן ונחיצות העזרה לאמללים והציע ליסר ועד עזרה בירושלם. הועד נוסד. ובכן העוזר גם ירושלם היהודית לאיטליא הנוקח. בעירנו פרצה מריבה בין הניצרים בעלי הדת היונית ובין כהניהם. אלה האחרונים רוצים להעכיר את בהנם הגרול (הפטריארך) מכנו ולהקים אחר

החתיו והעם הנוצרי היוני (הם חמשת אלפים ערבים בעלי רת יונית) דורשים להניחו על מקומו. כשבת כ"ו טבה באה מלגרמה מקושטא, כי הפטריארך הורד ממשרתו ועליו לעזוב את העיר ולבא לקושטא. כשני אלפי אנשים נשים וטף התאספו להגן על הכהן הגדול והתיצבו נגד אנשי הצבא, שבאו לעשות פקודת הממשלה ולא הניחו את הכהן לעזוב את העיר. השכונה הובאה במצב מחמה, כי רוח העם היה חילך וזועף על הכהנים התרומים ועל הממשלה שהקשיכה להם. כל הקינסלים שבעיר באו אל מקום המרידה. העם צעק, כי עד מפת רמס האחרונה יחמיו על בהנם הגדול, שלא יעבירוהו שלא כדון. כבר נהרגו אנשים אחדים וביניהם ראש כהני הרומים. גם ניצרים רבים מיפו ומרמלה באו לירושלם לחיים בעדו. גרודי צבא מזוינים סיככים בכל חוצות הנוצרים, להשיג שלא תפרוץ מרידה כללית בין הניצרים. — לערת היהודים אין פחד מזה, כי זה רבר שאינו נוגע להם. ירושלמי.

יפן. — במיש"ק פ' שמות היו כאן שתי אספות למטרת יסוד חברה חדשה בשם "שיל"ה", כלומר "שוכה ישראל לארץ האבות". אחת בביהב"ג, ושם דרש הר"ד כיכמיהל בער החרדים, ואחת בהומל ספקבור. ששם נאמה מרת כובמיהל. מתוך נאומיהם נודע, שהכנית החברה החדשה מכילה כה את הסעיפים הללו: א) קבוץ חתימות מחצי מליון יהודים למצער, שהם דורשים מחיק"א, שהמטין, שהשאר הכרון הירש, ישקע אך ורק בארץ ישראל. כציאת הכרון כהוב, שרק בארצות קנסטיטוציות יוסדו מושבות בכספו, וזה היה עד הנה העכוב בעד התישבות היהודים בארצנו, אבל מעת שה"חירות" נתנה כבר הוכשרה א"י לממין, שהשאר, לספרות התישבות אחינו בארצנו. ב) אגוד ואחוד כל יהודי א"י. ג) יסוד אוצר אנרגי. ד) התרכויות קניה קרקעות, כלומר שדאו כל אחר יקנה לחוד, כי בזה מפקיעים את השעה, כ"א יקנו ככת אחת כלי התחרות, ובה יוזל מחיר כל כבויה ובכרה. ה) להקל לאחינו את דהתאחוות באמצעים מעטים, שער עתה היה זה כלתי אפשר. — בהוכוח העצום, שהתפתח אח"כ, השתתפו דר. שיינקין, רוזנשטין, רושמן, סילמן ועיד. היו מי שצדדו בזכות החברה והיו מי שררשו שהעבודה הזו הצא מההנהגה הציונית. ביחיד מענין היה נאומי של מד שיינקין, שהעיר בצדק, שכל זמן שמנהיגינו, אלה שאמצעים בדיהם, לא יאבו להשקיע את ממנס הם בארמה ארצנו, אין לנו כל דשית וכות לבוא כטרוניא וכדרישות על חברות אחרות. כתור חלוצים צריכים ציונינו להקרים ולהיות לסמל לאחרים. — דברי הנואמים, שנאמרו כהתלהבות דבה, נתקבלו מהקהל במחאיאה כפ"ס סיאנות. כל הקזל התיחס להאספה זו בכבר ראש הראוי. מי יתן שחברה זו שנוסדה תקים חלק מהבטחותיה.

מחרוב ומרחוק.

שונות. במארוקא נישמט סלע מרר ונפל על כפר על כמודד הדר והרם את כל בתיו. יותר ממאה נפש אדם נהרגו. — חוקר הטבע הנודע רמסאי האנגלי בדק ומצא, כי אחרי מאתים שנה יעמט הפסח כאנגליא ומפני יוקר מחירו לא יוכלו להשתמש בו כבתי החרשת ואם לא יצליחו האנגלים להמציא איזה כח עבודה אחר, יגלו האנגלים מארצם והעיים תשממנה ובארץ ישאר רק עם דל, שיחיה במסכנות מעבודת האדמה הרזה. — הון העם הצרפתי נערך למאה מיליארדים. זהב בעד ששה מיליארדים מצא בצרפת. זהו עשירית כל הזהב, שהוציאו מן האדמה מימי קולומבוס עד היום. רוב הון צרפת שפוע בשמרי ערך של ממלכות זרות. צרפת מלוה כסף לכל העולם והיא עצמה אינה משתמשה בו. היא מסתפסה בהכנסת הרבית העולה בשנה לשני מיליארדים. — בכוסקוביץ (מורכיא) מתה סתרינא כדיל (כפי הנראה יהודית) כת פ"א שנה. כ"ה שנה שכבה על ערש דוי. — בכפר אצל בודפסט פמס שומר כית הקברות זמן רב את

בין דרותנים והיהודים. עתה נקרא דרור לרותנים, הם משתמשים בלשונם והתרבות מתפתחת בתוכם. ועתה בא קץ לשלום היהודים. עתוני הרותנים כסבירים לעם, כי היהודים עוברים ועושקים אותם ועליהם לעמוד על נפשם, יקרי האנטישמים שכמעט מתפשטים בעם והם מאמינים לכל דבר נדפס והושנאה ליהודים הולכה ורבה.

בתוך כדי דבור, בער: הלוגי עשרים כתר, וואלף; חוק שמת, לי, שלא להלות כסף ליהודים, כי בזה תחלקל היהודות, ב ער; במענה כזה, איני עיד יודוך ועתה הלוגי.

משרה הספרות והמדעים.

השפה והעם.

אם לא נעשה כמעט דבר ולא נראו לאנשי הספר, אשר ב"עם הספר", כל מאמצי כח להרבות דעת הלשון העברית בעם, הנה רבות נעשו ברור האחרון להמעיט את יודעיה ולהסיר את לב שרירי הקוראים מאחריה, והעושים, בדעת או בלא דעת נפש, הלא הם - הסופרים העבריים

אחינו אנשי גאולהנו אלה שמו פניהם זה ימים ושנים לכתוב זיגונות, "למען העם", ואחר דבוקו מעט מעט במשלה-ידם זה לאהבה אותו כאהבת האומנת את עולל מפוחיה, ויקדישו לו מוטב כשרונותיהם ומבחר פרי רוחם ויפקירו את כל חטרתם, אשר יפארו בהם את היכל ספרהנו, את בית ישראל הנדול העומד לעד, בסכה הנופלת הזאת, ויבנהו להלפיות ויהלו עליה אלף המנן - ויקברו את נשמתם ואת נשמת עמם (כי נשמות אנשי הרוח בעם כליל נשמת העם הנה) בלשון עלנים, אשר אין לה תקומה מפני שפת החיים החיצונים והתרבות הנכבדה הכולעת אותה מעט מעט (כל המון המלים העבריות אשר ערו ובאו בזרנון מאהלי יעקב כשכבר הימים, הולכים ובלים מפני הלשונות אשכנזית, רוסיית, פולנית, אנגלית וכו' השופכות את רוחן עליו ומבקיעות אותו אליהן כמים יבלעוהו כליל) ואשר גם אין בה כח פנימי וקסם והקדרת קדש למשיך את העם אליהם ברור דורים. - ולא הסיפרים לברם, כי אם גם המוציאים כתבי עתים עכרים בראותם את קוראיהם והנה הם הולכים ומעטים - וילכו ויעשו כאבותינו הראשונים: לקחו להם את השפחה על גברתה, אולי יבנו ממנה, אם היעילו להם כה"ע הזרונות, אשר יסרו, לבונן את נחלהם הנלאה, לא אדע; אבל להיות הגבירה הועילו וכה"ע העכרים, אשר היתה להם המלחמה מעתה מכיה ומחוק, רחו ולא יכלו קום. והספרות העברית כלה, אשר נסבו עליה התרבות הכללית מזה והזרנון מזה, ירדה פלאים בשנות מספר ובעליה נשכרו כלחם לספרות הזרונות, אשר אם אין עתידות להם בתוך העם, עץ חיים היא עתה לבחזיקים בה - ככל אשר היתה הספרות העברית לו עמלו בונה בה ובעמה ימים רבים להדביקם דבק טוב אחד אל אחד.

הציונות הועילת גם היא להרים קרן לזרנון על פני העברית; כי כאשר החלו ציוני המערב, "שבי פשע ביעקב", לשוב אל עםם, אשר רחקו מעליו המה ואבותיהם ויסבו פניהם מזרחה ויחלו לחונן את הזרנון, אשר דאוהו מנגד ביהודית - כי כן משפט הרואים מרחוק, לבלתי הבדל בין בר להבן ובין תבלת לקלא אילן - ויהי כי דברו אחינו הרחוקים ההם טובות על שפת הגלות ויסלסלוה וירוממוה בכתבי העתים ובמדבדותיהם, אשר נשאו באוני העם בעיר ועיר (כאשר הם עושים עד היום הזה) בהשתפך נפשם אל חוק אמהם, וייקר ערכה מעתה גם בעיני בני המזרח ויגבה לבם בה כפלים מכראשונה; וביום ימצאו סופרים עזו בנפשם לא רק להגן עליה ולהפיך "בזכות השפה היהודית", כי אם גם לשום אותה על

באמצעים מודרנים. מעט העשירים שבהם מפרנסים כפי יכרתם את אחרים הדלים. רבע מיליוני פינג מחלפה דקהלה ככל שנה בין העניים. אבל זהו כאין לעצת העניות המופלגת. כמצב הזה נמצאים היהודים גם במרוקא ובמדינות אחרות.

תפישת רוצחי יהודים. לפני חדשים אחדים נרצחו בכפר אצל קראקא המזוג היהודי פרבר ואשתו ושפתתם ביריות. עד כה לא נמצאו הרוצחים. רק הפוליציא שיערה, כי הרוצחים באו מרוסיא. כשבוע שעבר הביא אבר מעיל עור ליהודי לקנותו בזול. היהודי הכיר, כי המעיל הוא של פרבר ובאמתלא שילך לחיבא כסף הלך אל הפוליציא. דאבר נתפס ועל ידו נתפשו עוד יגנים. כאשר נברק בית האחד נמצא כתם לכן ככתל ושם היו שקועים בבנין כל החפצים הכוזבים.

עלידת דם חרשה. לפני שני שבועות דבר נער נוצרי שיטח בן י"ג שנה שלש ילדות נוצריות כראדע-שוכין אצל פראג. הנער נלקח אל בית המשינעים והודה בעצמו, כי הוא עשה זאת. כי הוא מרגיש תאוה עצומה לשפוך דם. וגם נערה אחת, שנמלטה מידו, העידה, כי הוא זה. עתה משתמשים המשינעים במקרה הזה לצורך פוליטי, להגנם ביהודים על התחפשותם לאשכנזים. הם מעבירים קול בין האכרים, כי היהודים שחטו את הילדות, להשתמש בדמן ללישת המצות. האכרים מאמינים והקצף גדול על האשכנזים בני דת משה. גם אנטישמי אחד מתלמידי ישיבת בא שמה, להצית את תכרת השנאה ושאפת הנקמה. באנטיציא הזוקה הזאת יובלו למצוא גם עדי שקר, כמו יהיה בפילנא ובמיסא עסלאר. והכל כדאי לירודי ביהם ובלבד שיקראו גם ראשכנזים על עצמם.

רשעת היונים. מיאניא במרוקא מודיעים, כי חכל יונים של שלשים איש תפשו שם שמונה יהודים, שחשדו בהם, כי מרגלים הם וסחבום כשבי אל ההרים, שם יסרום באכזריות וחתכו מהם אברים. האמללים הצליחו לנוס. כבואם עד לפני ביהכ"ג ביאניא מתו שנים מהם ביסורים קשים.

פמור. כאשר היה הקננרם של חוככי לשון אס-פרנטא כדרודן בסוף הקיץ ונגלה שהלשון החדשה הזאת כבר כבשה את חכמי כל העמים וכבר יוצאים ע"ד עתונים בשפה הזאת ומלך זכמן והמניספרים השתתפו בקננרם ועשו כבוד גדול לחבריו ולממציא השפה. היה הדבר רע בעיני האנטישמיים בוויין, כי ממציא השפה הוא יהודי ונוסף לזה יהודי פילני מווארשא. לא יכנו נשוא, שיהודי ינחל כבוד כזה ויראה פרי רב כעמלו ושמו ישאר לדור דורים. ע"כ לנגל העתון האנטישמי "דייטשעס פאלקס-בלאטש" על הקננרם ומרא לחבריו שומים, משנעים טפשים ועשה אותו לישחוק. ל"ו חברי הקננרם מאוסטריא הזמינו על זה את העורך לדין על פגעו בכבודו. העורך יצא פמור.

קונם על היהודים בחברון. הערכים יושבי חברון עשו יד אחת להכדל מן היהודים וכללתי קנות ישוב סחורה מידם או מכור להם מאומה. סבת הדבר היא כי קנאי הערכים שושמים את סדרי המלכות ההרשים ואין דבר יגנוא להם כשנוי בסדרי החיים והמדינה ולפי שיהודים שמחו במתן החשמה העבירו קול, שיהודים הביאו את המהפכה. מעשה השטן, על מרוקא. היהודים נמצאום בצרה גדולה. כי בתוך י"ה אלף מחמדים יושבים בחברון רק שני אלפים יהודים החיים רק מן המסחר הקטן. פקיד הממשלה מירושלם עמלים ככל מאמצי כחם, להסביר לנכערים האלה, כי לא יד היהודים היתה כזה.

היהודים וחרות האזרחים. עוד לא נלאו פיות קנאי ההתכוללות להבטיח. כי בריבות החרות והתרבות באיזו מדינה יושב גורל היהודים. כרוסיא למצער ראינו תמיד את ההפך. פינלנד כל זמן שהיתה נדכאה ונלחצה תחת יד הרוסים יכלו היהודים לשבת שם במנוחה. אבל החרות הכללית הביאה לחץ היהודים. כן הדבר גם באוקראינא (דרומית מערבית של יוסיא). כל זמן שהיה העם היותני נדכא ונלחץ תחת יד הרוסים. לשונם היתה אסורה. בתי ספרם היו סגורים וכלו לשאת ראשם ראו ביהודים אחים לצרה ואם אף לא באו חוליגנים מן החוט לעשות פגומות היה שלום אמת ואחיה ורעות

הזירוי בבשר ילדים מתים, שהוציאו מקברם. - י"ז נשים ושני אנשים שעכרו בפניה קטנה את דנהר בטאילנד, נטבעו כלם. - ספינה טעונה חטים, שעברה ממלבורן לאדלאידא באוסטרליא, נשקעה. מ"ו איש ירדו במצוקות. - בספינת אהדות אצל קנטון בחינא אהיה איש. כאות בני אדם נשרפו חיים. - כביאלא אצל ביעליין נתפשו יהודי מרוסיא, חבר לחבל מוסיף מטבעות יטל בסף אוסטריום.

*

הפחד מפני יהודים. ככסע מסה"ב שעבר מנכול רוסיא לפרוסיא הפנימית ישב יהודי, שנסע לאמריקה ושתי נשים נוצריות. כבקר הניה היהודי תפלין והתחיל להתפלל. כראות הנשים את רתכות הקטנות, שלא ראו מעודן, נפל עליהן פחד מות ומשכו את בידהאסון להעמיד את המסע. המסע עמד, אך כראות מנהל המסע, כי אין אסון נער כנשים חפתיות. בהגיע המסע לאינסטרבורג נענישו הנשים בקנס, יען העמידו את המסע ריק. כמכרה הזה נתקים ממש. וראו כל עמי הארץ, כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אלו תפלין שר ראש" (ברכות ו').

דרייפוס מורקי. באאלוניא במרוקא עוררה תמוהן שיבת הרופא היהודי, שהיה רופא ראשי בצבא מרוקי במדרגת מיו, יוסף קרמונא. בצבא המרוקי היו פקידים שמתכו בכסף רזי הצבא לרוסים לפני מלחמת רוסיא במרוקא. כאשר נגלה המעל נללו האפיצירים את אשמתם על ראש היהודי. שופטי הצבא דנו אותו דין בוגד וקרמונא הוסר ככנו וגלה לסדכר ערב. אכיו, יהודי עשיר בסאלוניקי, בזבו כל הונו להוכיח צדקת בנו ולא הועיל מאומה עד שמת מתוך צער. עתה כמתן רחרות נסלח גם עין קרמונא ושב לסאלוניקי ליטמחת כל היהודים שם. ובאין עיר האפיצירים שיטניו הצליח להוכיח צדקתו, כי חף דוא כפישע. המניסטר לצבא צוה לבקר את דינו. העתונים המרוקים מכרכים את הממשלה על מעשה הצדק ומכנים לקרמונא "דרייפוס מרוקי".

המורקים מבקשים יהודים. העתונים המרוקים פרסמו מאמר תעמולה, להטות את זרם נדידת היהודים מארצותם. המאמר מוכיח, כי ארצות המרוקים הכרוכות והפוריות יושמיות, מאין ידים חרוצות ומאין רכוש. להפכן לישוב של תרבות. ארצות מרוקא טובות בכל ענין מארבה המרבה כאוכלוסין וככל זאת אין בהן רק כ"ה מיליוני בני אדם. הסרים איפא מיליוני בני אדם בני תרבות, להשתמש בכל אוצרות הארץ. הטמונים כאבן שאין לה הופכים. ואיזו נורדים תכנים מרוקא לארצה? ישנם כבר היום במרוקא בני כ"א עמים שינים וסכסוכים לאומיים ישנם כיניהם למדי, אין איפא להכנים עוד עם הרש. להרבות את הסכסוכים. אין טוב מהפנות את גורדי היהודים למדינות מרוקא. אין לממשלתנו כסף להביא אנשים לארצה. אבל ליהודים ישנן חברות גדולות, העוסקות בהעברת יהודים לארצות אחרות מארצות סבלותם. עד כה נשאו ונתנו החכרות האלה (יפ"א והציונות) עם הממשלה לכדה ולא בא הדבר לידי גמר. עתה בעת החרות אין כל מעצור ליהודים לבוא, לדוע פה את עבודתם הפוריה. את חריצותם, את תבונתם, את ארך-רוחם ואת כחם, אשר בהם ראו ככל מקומות מנוריהם פרי נעמלם. חסדי המרוקים ועשר טבע הארץ בטוחים להם. אין כל מעצור לאנשים הישרים האלה לכא אלינו. על הממשלה ועל יהודי מרוקא להשתדל כזה מאד, לפנות דרך ליהודים לבוא הנה.

ארץ מאפליה. כאשר כבשו הצרפתים את מדינת טונים באפריקה הצפונית שמחו היהודים היושבים שם, כי אמרו: עתה יוטב נורלנו. אך תוחלתם נכזבה. מצבם גרוע עתה מאשר היה. סופר צרפתי, שכקר את שלשים אלף היהודים המגורים בניתו בעיר טונים, מעיד, כי אין לתאר במלים את עני היהודים ודלותם. כלם צפופים בדירות צרות, בחורים וכאשפות. כל מיני חליים רעים שולטים בהם, אף השגעון מצוי מאד. רבות מננותיהם מוכרות עצמן לבשת מתוך מחסור וכפן. מעולם היה היהודי מתפרנס ממרכת קטנה. אבל תרבות צרפת הרסה כליל את ענף הפרנסה הזה. ממשלת צרפת מעלימה עיניה מהמסכנים האלה ועוזבתם לנפשם והם נמונים וככים בענים וכבערותם. שכעכורה אינם מכינים להטיב מצבם

גם ולקרא גלוי לכל העם, כי „רק בהשגה היהודית השועת הלאום היהודי“ („העולם“ גליון כ"ג, ש"ע)... גם את הלשון העברית המהורה והנאוה הפכו סופרינו לזרנון, לשפה כלולה ומטלאה, אשר המלות הנכריות הולכות ורבות בה על העבריות ואשר הרוח האשכנזי, הריסי או הזרנוני בוקע ועולה מהחתה ללבוש-קרעים עברי המכסה עליה מלמעלה. — כל העמים ישקרו בזמן הזה עם ועם על לשוננו, לצרפה ולטהרה מכל נכר; בכל הגוים ובכל הלשונות לשון הספר צרופה ומוקקה שבעתים מלשון העם¹), וגם המשכילים בעמים לא ידברו בלשונם כאשר יכתבו סופריהם וגם הסופרים לא יכתבו דברי ספר כאשר ידברו רברי יום יום; ורק אך בימי קדם קדמתה, בהחל ספרות העם, ראשית כל ספרות כתובה, להעתק מפי העם אל ספר, היה דרך אחד ומשפט אחד ללשון הדבור וללשון הכתב. וסופרינו עתה „בוהבים עברית כמו שמדברים עברית“ (כאשר יתפאר עלינו בן-אב"י כאמרו „מה נהנה לנו ארץ ישראל?“ „העולם“ I גליון מ"ה); סופרינו עתה מעתיקים, בדעת או בבלי דעת, לא מן ההג"ך — חלילה לסופרים עברים לעשות כאשר יעשו, למשל, הסופרים האנגלים מאז ההכוננה ספרתם ועד היום הזה — כי אם מכל לשונות הגוים²); סופרינו עתה שבו אחור אל לשון הרבנים ו„בעלי התנים הפשיטים“ או אל לשון החברות „שפה ברורה“, אשר החלו בשנות החמשים למלל עברית בעיר ועיר בראש הומיות ויהפכו את לשוננו לשפה כלולה וסרה מעם, לשפה המוגיה, לשפה אשר טרם יגיע לה תור הבהב... ובעלי תשובה אלה זדונות נחשבו להם בשנות ושננות — כזכירת: לשפתם הנלעגה הזאת עשו הלולים ככתבי העתים ויקראו לה „שפה חיה, טבעיה, היכולה להתרנס כל צרכה“ — והצריכה אמנם להתרנס... עברית. זה שנים אחדות אשר אחוז דרכם זה והם עושים בו חיל והפליא, כי דנה נקל לרדת מלעלוה... וסופרים טובי מעם משמיעים פעם בפעם את הלונות ואת הנוכחותיהם על המשחיתים את יפעה לשוננו — והיה באוב מארץ קולם בעיני החבמים בעיניהם, וכמשמיעי זמירות ישנות נושנות, שכבר עברו ימיהם, — ואלה מוסיפים לעשות מעשיהם ולכתוב ב„שפה חיה וטבעית“ לא רק מאמרים ככתבי עתים יוצאי חפזן, אשר לא יוכלו להתקדמה „מלוש בצק עד המצות“, כי אם גם ספרים, אשר יכלו להביאם בכור ולצרוף סיגיהם לפני הוציאם אותם החוצה; וגא רק ספרי חרטה ומחקר, אשר לאלה אוכי לא ימצא לנו אוצר-לשוננו הקדמיני לבדו, כי אם גם דברי חזון ושיר וספורים ודברי הימים, אשר אין טוב להם מלשון כתבי הקדש וממליצהם, וגם ספרי לקח לילדים, אף כי את הקמנים — זאת יכיר יודע כל שופט מישרים — עלינו להוליך בדרך ישרה, דרך התורה הכתובה, אל ספרהנו הכאוחרה (אם בכלל יגיעו אליה) ולהורותם איפוא ראשונה את הלשון ואת המליצה העברית במהרה, במרם נשים לפנייהם את כל חליפותיהן והליכותיהן לפנייהם וגם לאחור בכל הקופות ספרהנו.

¹ הרבנים הקדמונים, למשל, היתה הלשון המדברת או לשון העם (Cingua plebeia) לבד, ולשון הספר או לשון אנשי המעלה (Cingua nobilis) לבד. לשון הספר הגיעה עד מרום קצה כדור אויגוסט; והלשון התכונת השתמרה כפי העם גם כדור דעה ההוא וגם אחרי כן עד אשר באה לרגלי צבאות הרומים אל הארצות הרחוקות ותולד שם, בהתחברת עם מבטאי העמים הפרסיים, את הלשונות החדשות.

² חפצתי, ללכת אורות" כותב מאמרי סופרנו — וגם הטובים שבהם — אשר כתבו בשנים האחרונות, ויצא לנו „מגלה טמירין“ חדש, איך לא יהיה נופל מן הראשון בשפתו ובחין ערבו; אך חס אנכי על כבוד הסופרים ועל זמן הסופרים ועל זמן הקוראים, בשגם דבר כזה הוא עתה „מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה.“ גם הנה הסופרים הכה החלו בעת האחרונה לענות איש באחיו, כריבם זה עם זה, ולהגיד איש איש לרעה... מום שבו ושכחבר.

על כנר ויעשו בה וישוכו ויהפכו ויהיה בה כל היום עד צאתה תמימה וצרופה. או התאמצו לכתוב דבריהם עברית צחה, שפת כתבי הקדש, שפה סופרי המופת, לא קצרה נפשם בעמלם ולא ארכו להם הימים, כי חסה עינם על פעלם ולא על עתם; הם „אהבו שיחתה הגות בה, סלסלה“ והעם פער סיו וישאף, ויקרא באות נפש אמריהם כי נעמו. ו„אנשי המלאכה“ הזאת בדורנו, היודעים כי „הזמן — כסף“ והיא דרך חול, בהחפזם לעשות מלאכתם לרוח היום, עזבו את השפה הברורה הדורשת עת וזמן ושום לב, כדבר אשר אין חפץ בו, פרקו, למען הקל מעליהם, את על כתבי הקדש וטהרת הלשון — וגם את תורת הלשון, ויבחרו ללכת בדרך קצרה וקלה, בדרך הסלולה לרבים, והתי לשונם „עט סופר מהיר“... ורבים בהם גם לא עזבו ולא פרקו, כי לא למדו עברית מעולם כי אם „מפי סופרים ומפי ספרים“, אך לא מתוך ספר הספרים; ככל אשר יש בתוכנו רבנים, אשר לא למדו את „מלאכתם“ כי אם מתוך האחרונים, מן הש"ע ומטה, ועם מקורות ההלכה הראשונים לא היה להם דבר מעודם...

סוציליא והיהודים. בגלל המהפכה בסוציליא נתפרסם באלל. צ. ד. י. מאמר מאת ד"ר אָכסר ע"ד קורות היהודים בארץ הזאת. לפני תמ"ז שנה נעקרו ג"כ שם יותר ממאת אלף נפש אדם מעד האדמה הזאת והנפיש נפש יהודים. בשנת 1491 בחג הלידה התולדי התהלך המון חוגג ברחוב היהודים במסינא וצלמים כידיהם. סתאם נפלה אכן מעל גג בית אחד ושברה זרוע אחד הפסלים. מובן מאליו שהחשד יצא על היהודים. מיד עלו שני אחים, קריזע יטמס, אל הרב ורצחוהו. כל העם ומלך ספרד נראשו הודו להם על פגמתם. והמלך (פרדיננד הקתולי, שגרש את היהודים מספרד, מלך גם על סיציליא). דרש מהם שיבקשו מזנו שחרם וכל אשר יבקשו לא ימנע מהם. „ראי אלפים אלה לא כקשו דבר רק גזרה לגרש את כל היהודים מסיציליא. מיד נגזרה הגזרה לגרש את כל היהודים ורכושם יחרם לאוצר הממשלה. כפר רב נתנו היהודים למלך, שלא יצטרכו לצאת מיד לפני הפסה ויום הגרוש נמכע לתשיעי בחדש יוני היהודים במושן לפנץ מעט מעט את רכושם. אך המלך צוה שאסור ליהודים לצאת כסתר, כל יהודי היוצא כסתר, עם ביתו לכרם ורכושו עמו מות יומת. מן יוני עד אוגוסט ארכה המכירה הפומבית של רכוש היהודים. בסוף השנה ההיא לא נמצאה עוד כל נפש אדם בכל האי. ומאז לא שבו היהודים שמה, כמו שלא שבו לארץ ספרד. היוצאים ובפרט הילדים רובם גועו בדרך מלסולם מרעב ומסור. כי לא מצאו מקום לנוח שם. עתה, כידוע, עמדו היהודים בראש המתנדכים לשרידי המהפכה.

היהודים באפגניסטן. בארץ הזאת, אשר באזיא התיכונה, ישנה אחת הקהלות העתיקות בכל העולם בעיר בלך. לפי עדות סופר פרסי קדמון נוסדה הקהלה כימי חגלת פלאסר, שהגלה את ישראל משוטרוץ והביא פצתם למצה גבול המזרח של ממלכתו. הוא כנה פה מבצר, להגן על הגבול מפני העמים הפראים אשר מעבר לנהר אמורדיא והושיכ בו גולי שוימרון. כבוא אלכסנדר המקדוני האזיכ בעל הקרנים שבדניאל שמה. הספיקו לו היהודים ספינות לעבור את הנהר ולכבוש את הודו. לפי המסורה שלחו היהודים מבלך בזמן בית שני בכל שנה מנחות וקרנות לביה"ק. ישנה שם מסלה הנקראת ימהלכת אל קדש" (דרך הקדש) המעידה על זה. בעת ההיא היה מספר היהודים שם י"ב אלף ופי"ז בתי תפלה להם. כאשר כבשו הערבים המחמדים את פרס והגיעו עד גבול הודו הטיל עליהם הנשיא וואליד מס הגלגלת ככד מאד המתקיים בעקרו עוד היום. יותר הורע מצבם כאשר כבשו הפרסים את הארץ. אז התחילו רדיפות ושמדות ורובם היו אנוסים כברוח. עתה נותרה מהם שארית של ת"ק נפש. הם מדברים זרנון פרסי המעורב במלים עבריות, ארמיות ואשוריות. בעניני דת הם כפופים תחת יד אחיהם ככוכרא, העומדת תחת מלכות רויסא.

משם הם מביאים את „מארי“ (רב). את החזן ואת השו"ב. כבוא אליהם שד"ר מירושלם הם מכבדים אותו כאיש אלקים וכלם, אנשים ונשים ומפ. באים אגיו לכבלו ברכתו. הם מספיקים לו כל צרכיו ומטלאים כיסו נספ, איש איש יותר מכפי כהו.

משה קארפ'אל	משה קארפ'אל
קאלבושאואו	מאורשים
סערעטה	סערעטה
יהושע עקערט	יהושע עקערט
מאורשים בח' שבט תר"ס.	מאורשים בח' שבט תר"ס.
מאורי	מאורי
קאלויש	קאלויש

ממעמקי לבני נברך כמז"ט את רענו הנקר מר בצלאל קארנפערלד מנארלוין לארוסו. האחים צעלנער. ברנשי אהבה אני מכרך את כ"ר מר צבי וואכמאן מרוהטין לכלולתו. מז"ט להוריו הנכבדים. יהושע שפירא — קאצמאן. הננו מברכים את ידידנו מר מרדכי מהג'רן לחתונתו עם מ' איידל שילער. שלמה האניגואכס, חיים שענירער. חברה „עבריה“ בקראקא מכרבת את שני חבריה מר מרדכי מהורן ומר משה קופל לחתונתם ומביעה להם תודה בעד נדבותיהם ההגונות, שנדכו לביכליותקה העבריה. מעמק לבי אברך כמז"ט את רעי החביב מר כעריש בראנדשטעמער מכרינל לחתונתו עם בת דודי סו"ה שלמה מושעל. אלעזר פערטיג — דאמבראווא. הרינו מברך כמז"ט את רעי חביבי מר בעריש בראנדשטעמער לחתונתו. שמואל מישל — אשפיצין. ברנשי אהבה הנני מברך כמז"ט את ידידי מר דוב בראנדשטעמער לחתונתו. אברהם מישל — ברינל. מקרב ולב עמוק אביע כמז"ט לידידי הנבבר מד אהרן שטאננער מבעלו ולהעלמה העדינה מרת שושנה קאהל מסוקאל לחתונתם. ישראל אהרן קירשבוים — פאדגורזע. אנישה כמז"ט לאהוב נפשי בן אחותי מר ברוך מייסער משנדישויב לארוטו עם מ' גאלדע סאכער מפרטיסלא. איסר זילכערמאן — שנדישויב. בלב מלא גיל אביע כמז"ט לידידי וחברי מר ברוך מייסער לבאו בכרית הארוסין. אליהו אליאם — שענדישויב. ברנשי ידידות אברך כמז"ט את חברי מר ברוך מייסער לבאו בכרית הארוסין. אלימלך לעוו — שענדישויב. כמז"ט אביע לרעי מנוער מר ברוך מייסער לבאו בכרית הארוסין. דוב בערל לעוו — שנדישויב. מעמק לבני אניש כמז"ט לש"ב מרת מלכה ענקער משנדישויב לארוסה עם מר פרץ לאסער מכעלו. אלעזר זעלינגער — שנדישויב. מז"ט לך רעי היקר מר שמעון ליעבענהיימער לחתונתם עם מ' רחל סאכמאן בפרטיסלע. מאיר וואלף — פרטיסלא. הנני מניש זר פרחים ומביע כמז"ט למ' מלכה לייטנער בת מו"ה הרה"ג רימ"ל אבד"ק דוניוב לחתונתה עם מר משה ברנדלר מלבווב. זלמן רובין.

וואס איך זינג און זאג
(א באנד געדיכטע)
פ"ן שמואל יעהב אימבער
געפונט זיך אין הרוק'אין וועט אין קורצען ערשיינען.

הרעיון המשיחי בישראל

מראשיתו עד היום הזה
חלק ראשון
הרעיון המשיחי בתקופת-הנביאים
ערוך ע"פ המקורות הראשונים והשתלשלות
המאורעות ההיסטוריים בדי
ד"ר יוסף קלוזנר.

החלק הזה הוא דבר שלם בפני עצמו,
כי הוא מקיף את כל תקופת-הנביאים.
מאחר שנכתב ע"פ החקירות היותר
חדשות, יש בו רוב המסקנות המרעיות
של בקרת-המקרא וגם עזרה בו לפני
הקורא רוב ההיסטוריה הישראלית מימי
עמים ועד ימי החשמונאים בקצור נמרץ.
שני הפרקים האחרונים חדשים הם לגמרי,
ובשאר הפרקים, שנרפסו קודם ב"השלח",
באו תקונים והוספות הרבה.

מחירו רובל אחד עם המשלוח
(ולערך זה בכסף הזה לרוסיה)
הספר נרפס בק"ק במספר מצומצם של
אכסמפלאריב.

הכתובת:
Verlag „Achasia“, Warschau. Postfach 25.

Redaction des „Haschiloah“ Odessa
(Russland) Postfach 319.

חמאת חלב

החמאה, אשר אתם קונים יום
יום, היא ביוקר. אם תרצו לקמיץ
בהוצאת כיתכם תרשו אך חמאה
כשרה של טאנאפאל. אם אך
תכחזו פעם אחת „פאטענט
דעסערט-בוטטער“ כשרה לא
תסו עור מתוך כיתכם — כל
פוחרי החמאה הנ"ל יש להם
הכשר ובסקום שאינה נמצאת
תדרשוה סן הפכריק של
Josef Gottlib, Krakow, Jasna 2.

כשר לפסח

גענוזע-פעטט

רָאָה־עֵס אונד געקאכטעס פערזענרעט
טעגליך פרישעס
Juda Zins in Husiatyn, (Galizien).
פריזע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
מבערזאן, מפרעמיסלא ובסמרי זענרע אויף
פערלאנגען.

פיר דיא יוגענד.

איך ערטיילע גרינדליכען אינטער-
ריכט אין דער איינפאכען אונד דאפפער-
טען בוכהאלטערע, קארעספאנדענץ,
סטענאגראפיע אונד פרעמדען שפראכען.
בין אימזשטאנדע יעדעס שילער ביי פלוי-
סיגעס לערנען צו גארנאטירען פיר גוטען
ערפאלג אונד גוטעס צייגניס ביי איינער
פריפונג אויף דער ק. ק. האנדעלס-
אקאדעמיע. 27 מיינער שילער האבען
שאן דיא פריפונג אין דער אקאדעמיע,
בעצעיהונגסווייזע פאליטעבניק בעשטאנ-
דען אונד בעפירדען זיך אין פערשיעדענען
גראכען שטערטען אויף גוטעס פאסטען.
אויך פאן אויסווערטס נעהמע איך
שילער אויף מיטקאסט אונד קוואטיער.
האנאגאד. נאך איבעראיינאממען.
M. WUNDERMANN, Stryj.

כשר לפסח

שומן צערעם

הוא שומן הצמחים היחיד הנכבש בארץ
הזאת מאגוזי מוכוס בפבריה שלנו.
בימי הזקק ישתמשו בשומן צערעם, כי הוא
בוזל ואינו נרוע משומן אחר.
כל המלאכה מן כבישת גרעיני האגוזים עד
העטיפה והמשלוח, עומדת תחת השגחה רתית
מעולה ויש ערובה נאמנה כמעשה השומן על
כשרותו כפסח. כי

== שומן הצערעם ==
שלנו נעשה תחת השגחה הה"ג ר' שמחה
פרענהעל מפאדגורע.
Georg Schicht A. G. Aussig a. E.

זעהר וויכטיג!

כשור נייעסטע הראשויער זעלכווארען-פאבריק כשר
מיט עלעקטרישען בעטריעב
ערפאפנעט, מיט דען מאדערנסטען מאשינען נאך היגייענישער
פארשריפט ווי אויך בעסטע ארכייטסקראפטע איינגעריכטעט, אפערירעט
דיא פיינסטען שמאקהאפטעסטען זעלכווארען או. ז. : ווארסט
פרימא סאלאמי, ווענער סאלאמי, ברוסט, צונגע, שינקען, ווערענזענער עטצ.
וויא אויך 3 מצל טאגליך פרישע ווירשטעל אונד פיינסטער
פליישכפעציאליטאטען צו דען בילליגסטען פריזען.
הכשר של הכיר"צ דפה אונד פריזיקאראנט וורד אויף פערלאנגען איינגעשיקט.
י. גראנער עט י. טיש
קראקוי, מאסטאווע 4.

דיא וויינגראסהאנדלונג
Perlberger & Schenker, Krakau
Grodgasse 48. — Telephon Nr. 308.
עמפיהלמ דיא ריינסטען נאטירליכסטען איננארישען, פראנצעזישען
וויינע זאוי שאמפאניער אונד קאניאק.
אייע שפעציאליטעט דער פירמע
„Hygea Perle“
ראטער וויין מיט אייזען פיר בלוטארמע.

Echtes Specialhaus von Echten
Gramophone-Phonographe
Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71.
רעיונע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען
לאטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט
מארקע „שרייבענדער ענגעל“ זאממט יענע
פלאטטען נור 35 פלארין. נייעמאנד זאל ד 10
בעסטע געלענעהייט פערדייטען.
פריזיקאראנטע עט הויפטפערציכניסע אויף פער-
לאנגען גראמאס אונד פראקא.

כשרה

Powidl, Marmeladen, Kom-
pote, Obstweine, Fruchtsäfte
candierete Früchte, Aranzini,
Cedri etc.
(הכשר מאת מו"ה אהרן
האלבערשטאם מפה)
empfehl
Obstverwertungsindustrie
„KARPATHIA“
BIALA
Nach Postversand! Preislisten gratis.

Achtung!

50.000 Paar Schuhe

4 Paar Schuhe für nur K. 7

Wegen Zahlungsstockung mehrerer großer Fa-
briken wurde ich beauftragt einen grossen
Posten Schuhe tief unter den Erzeugungspreis
loszuschlagen. — Ich verkaufe daher an je-
dermann 2 Paar Herren und 2 Parr Da-
men-Schnürschuhe, Leder braun oder
schwarz, galoschirt mit stark genageltem Le-
derboden, hochelegant neueste Facon. Grösse
laut Nr. u. cm. Alle 4 Paar kosten nur K. 7.
Versandt per Postnachnahme
Schuh-Export
Krakau Nr. 95 Fach.
Umtausch gestattet auch Geld retour.

כשרה זעלכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg,

Gołuchowskipl. 2
ליעפערט אלע סארטען זעלבווארען, בעסטע
כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איז
מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איי-
געריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט
א. ו. אונד ערצינגט
נור פרימא-ווארע,
כהבשר הר"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה

פחמים וקאקס

במכרות פרסית ממוצעים ומבחרים
ממקח השוה. לקונים בתמירות הנחה.
המשלוח ממכרה, קארלזענען
ו. פשעמסא לנאליציא עומד ביחוד
ברשות בא כח הפירמא:
Carl Königers Sohn
Josef Perlberger, Lemberg.

דברי חכמים

מורה דרך כביאור דברי חכמינו
בתלמודים ובמדרשות
מאת דר. וואלה מישעל
בספר הזה נפתרות החידוה, שהצפינו
חז"ל באגדותיהם על פי מצב החכמה
ועל פי שיטות הפילוסופיה והרעיונות,
ששלמו בעולם המדע בזמן התלמוד.
המעייין בספר הזה יבין רמזי חכמינו
הקדמונים ורזיהם, הכמוסים באגרות
ובמדרשים וידע כמה גדלה חכמת
הראשונים ומה רבו הרעיונות הצפונים
במלים הפשוטות לכאורה. בספר הזה
אין דרשות, כי אם דברי הגיון בריא
ופשוט, שכל ישר מאיר עינים.
מחירו 3 בתרים עם המשלוח. להשיגו
מיד המחבר
Rabbiner Dr. W. Mischel
Kimpolung (Bukowina).

הוצאת "ספרות".

יצא לאור: "רשפים" החוברות א'—מ'.

הוכן החוברות ז'—מ'.

א) גרות (מעשה חסידים). א. שטיינמן; ב) סוד (שיר). יעקב שטיינברג; ג) כה אמר סרתוסטרא, פרידריך ניטשע; ד) הגלגול הארוך (ספור). מ. י. ברדיצבסקי; ה) שיר-ערש (שיר). יעקב לונר; ו) מתוך הפנקס (ב). י. ח. ברנר; ז) רשימות ספרותיות (א). פ. לחובר.

א) בחורף. מ. סבבסקי; ב) מנגינות סתו (שיר). י. הפטמן; ג) כה אמר סרתוסטרא, פרידריך ניטשע; ד) שא לוח (ב). הלל צייטלין; ה) חלחלות, אשר ברש; ו) משלים מ. צפת.

א) בעירה (רשימה). ז. שניאור; ב) אב הרחמים (שיר). י. שטיינברג; ג) כה אמר סרתוסטרא, פרידריך ניטשע; ד) רמב"ם (דמותו הרוחנית). הלל צייטלין; ה) כמרוקו (הצרכים). אדש הגלילי; ו) השגעון של אמריקה Gamma.

מחיר כל קובץ 30 הלר, פורטא 3 הלר. השולח 3 כתרים יקבל עשרה קובצים "רשפים" א'—מ' חפשים בפורטא.

אלה שחתמו על עשרת הקובצים הראשונים של "רשפים" מתבקשים שיוודו לחדש את החיבתם על עוד עשרה קובצים מייד עד כ' בכחור 3 כתרים חפשי מפורטא בכרי שלא יהיה עובד בהמשלה. סוכן הוצאת "ספרות":

L. Fortgang, Kaschau (Ungarn).

מעטה משובח J. B. RAPAPORT Dąbrowa bei Tarnów GROSSMETHBRAUEREI Gegründet im Jahre 1878. עמפפיעלט זינע אללגעמיין געריהם-מע ערצייגונג אין פערשיעדענען סארטען. א. צ: ראטהען, ווייסען, דאפעלמעטה, קאפאוויץ, מאלניאק, ווישניאק, ארטער, בומעלען-מעטה, אללא מאלאנא צו בילליגען פרייען; פערנער: זיענענוואקס און שלאדער-האני פיר קאלאניאלווא, גהאנדלונג-גען. פיר רעעלע בערייענונג אונד פאללסטע צופריעדענהייט ווירד גארנאמירט.

"AGLINS" שטוינענר ביליגעס הייצמיטעל! נור מיט 1 קיאד ראָהעהל פיר אייניגע העלער, יע נאך רעב אָרט, קאן מאן מיט אינזערעם ניי ערפונדענעם הייצאָמאָט "אגלינס" יעדעס צימער אויסהייצען ארעץ פאן דער קיכע אויסהייצען צוויי צימער. שנעלע גומע אנגענעהמע ווערמע. דער אפאראט קאסטעט 12 קראנען זובע פערטיעטער פיר אע שטערטע גאליציענעם עט בוקאווינא, וועלכע מיט איין פאר הונדערט קראנען קאפיטאל שניע פאר טויענער יעהרליך פערדינען קענען. זיך צו ווערען אין "Aglins", Untern. f. Beheizung mit Rohöl, Stryj. אדער אן דען בעפאלמעטיגטען דער געוועללש. Baruch Löw, Schodnica. Wyd.: { Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Druckem S. L. Deutschera w Pedgórzu

חברת "אחיאסף".

יצא לאור תולדות השלמת האדם.

כרך רביעי (האחרון) חלק שני (סוף הספר). מאת יוליוס ליפפרט, תרגום ד. פרישמאן.

תוכן הענינים (מקוצר): תולדות משפחת האבות והתפרדותה. המעבר מן הפולוגימה אל המונוגימה. יבום אצל העברים השקפות כוזבות. עבודת נשים בתור עבודה שלא לשמה. הרת כח מעורר. מורא שמים הועיל להנהיג את ההמון מושג המוליד אצל היונים. הדם והמים בתור כחות מולידים. ערך האשה עפ"ד אפלטון. התיחסות הילד אל האם או אל האב. השפעת המלכים על הגרמנים בנוגע להתיחסות אחרי האם. מה בין נשיא וראש? מה בין מלך להרצוג? חק ירושת המשלה אצל הרומים, הגרמנים והסלווים. השושג הפסיכולוגי ע"ד הקשר שבין האב והבן בתור גורם להתפרדות משפחת האבות. התחלקות העבודה בין יחידים מוכחים, הסבות שגרמו לזה, הסרת עול ממשלת ראשיהמשפחה בסקנדינאוויה. העבודות. ממשלת האב בתור מקור העבודות. גול ומסחר. הכנעה. הכספר באנשים לוקח את מקומו של הכספר בצאן ובקר. הכית הגדול בתור מעון להאדונים והאהלים — בעד יתר המשפחה. האדונים, העבדים והאחרים בארץ וכו'. מונות האדונים ומונות העבדים, אינו מונות מותרים לעבדים לאכול? כניסת זרים בתוך המשפחה. ראשית התפתחות העדה. האצילות בפולין. הכבדל שבין אשכנז ובין פולין בנוגע לסדרו הכפר. ראשית יסודי הקולוניזציה. תולדות התפתחות מושג הכדינות ומושג המשפטים. השלום בתור סמן ליושר ומשפט. מצות הכנסת אורחים. כיצד התפתחו הפרטיות. הפרטיות ועבודת הקדש. "חברים לקרבן" וחגי קרבנות. בעלי עצה ובעלי אספה. המדינה הטריטוריאלית. התפתחות בנין המדינה אצל היהודים. ואצל המצרים. דיני ממונות ודיני נפשות. כיצד נבנית עיר. העיר בתור מג השלום. מקלט. איורו של מקום כושחר. סוד של המספר שנים עשר. ימים עשרה ערים המדינה הרומית. קדשים. מלך וכהן. מעמדות ונכחרי עם. המדינה כתפתחה. שלום לפי הלשון "חוב" למלך. המשפט ונקמת גואל הדם. משפט הדם. פקידים. אצילות של פקידים. בעל הארץ. המלך והכסים. פירו ומצרים. יוסף ופרעה. הקנין הפרטי. הזכות והמשפט. הילד והתחמה שלו. מעשה עכן. מיני שבועה שונים. המים הכאריים. הרואל. ענווי הגוף. כופר נפש. פרוץ ופורה. עונש מות. הזכות גלות. דהפתחות מושג הרכוש. מטלטלים וקרקעות. הרכוש והמות. דינים מוכחים ויועצים וערים. כבוד ואגודות. מהפכה—עבודת הקודש והשפעותיה. הרע. סבת הרע. החטא. הטאו של אדם הראשון. עבודת הקודש ועולה הכבד. הדתות המתוקנות. דת היהודים ודת הפרסים. תורת קנפוציוס. תורת בודהא. ירידת הבודהיסמוס. הנוצרות. ירושלים וערי השדה. כפלת כהנים וכהנים מן הצד. יותנן. יצוע הנוצרי. הרעיון המשיחי. תורת מוסר ומדות. גאולה שלמה. פילוס. פילוס ותורתו. עטרה כוזבת ליושנה. כמלכת כהנים חדשים נדרים ונדבות. כלי הנשמה. נזירים. סגופים ומלקות. דינה של גיהנום ותשובה. אגרת מחילה. הרפורמציה בתור פתרון שאלת החיים. הפרוטסטנטיות והקתוליות. אמונת הרוחות והחקירה היונים והפילוסופיה. נשכה העולם ונשכת האדם. מים אויר ואש הקולטורה היונית. התקדמות הידיעות והמלאכות. קירם שנכרא הכתב. אמצעים שונים לשמור דבר בזכרון. משקל וחורן. מחרוזת של קונביות ושל קשרים. מסות עץ. המסות אצל עמים שונים. החינים. הכבלים והמצרים. המצאת הכתב. מיני אלפא-ביתא שונים. המצאת הרפוס. גלוי אמריקא. המצאות וגלויים. שחרור העבדים. עבודת האדמה וחורשת המעשה. הכרת האדם על יסודות חרישים.

עם הכרך הזה נגמר הספר כולו. למותר נחשוב להרבות דברים ע"א הספר הגדול הזה, שבכר יצאו לו מינישין בעולם הספרות והמדעים. אלה מהקוראים, שקראו את הכרכים הקודמים, כבר למדו ונוכחו, עד כמה גדול ערכו ותועלתו לכל אוש מישראל וכי הגהו אוצר נחמד לספרותנו. מחיר הכרך ד' 1.90 ר"ב (החלק א' — 1 ר"ב, החלק השני — 90 קאפ). ע"פ 2.10 ר"ב, מכורך הדר 2.40 ר"ב עם פאָרטא. מחיר כל הספר די כרכים (100 גליון דפוס, 1600 עמוד) 7.69 ר"ב. מכורך הדר בד' כרכים 8.89 ר"ב (פארטא לכל ארבעת הכרכים ברוסיא 45 קאפ. והכרך הרביעי כלכד 20 קאפ). תבת אחיאסף: Изд. «Ахисафъ», Варшава, почт, шп. 25. Verlag »Achiasaf», Warschau, Postfach 25.

Newyorker Germania LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT. Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686 228.— Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 176,528.370.— Einkünfte von Assekururanz Prämien und Zinsen 1905 30,748,986.— Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— } 13,934.003.— Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718.647.— } Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten: 1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Policen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauohen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizza frei verfügen, genäss der in der Polizza ersichtlichen Instruktion. General-Agentur für Westgalizien Sigmund Gleitzmann, Krakau Jasnagasse 5. Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

הסוכנות דראשית של ספרי הוצאת "אביב" באוסטריא גליציה נמסרה להמו"ס ר' אברהם רבינוזן, סטניסלאו Buchh. A. Robinsohn, Stanislau והוא ימלא בשמנו את דרישות בד מורה עצמיו"ט. ככבוד הוצאת "אביב" ורשה.

זה עתה יצא לאור ונמצא למכירה מאידך גיסא מאה ג. שופמן המהיר 50 הלר. — לפנות אל: S. W. Sirate, Lemberg Postfach אצל הנ"ל יבולים להשיג גם ספרי הוצאת "ספרות".

בית הספר הלאומי בליברפול Jewish Higher Grade School 40, West Derby st. Liverpool, England.

אל ביה"ס הזה, היחיד במינו באנגליה, ואשר בו ילמדו בני שש שנים ומעלה למודים כוללים עפ"י תכנית ביה"ס גבוה באנגליה ולמודים עכרים עפ"י השמה המבטעת "עברית בעברית", יתקבלו נערים גם מערים ומארצות אחרות. לחניכים כאלה יש מקום בבית מנהל ביה"ס הדר"ר י"ש פובס (שהיה לפניו עורך "המניד" וה"שבוע") ללמדם ולחנכם בדוח עמנו ושפתו, גם להבינם אל בתי הספר הנכונים אשר באנגליה. הרבור הוא, מלבד בלשון עבר ובגשון המדינה, גם בלשונות: אשכנז, צרפת, רוסיה ופולניה. לפנות ע"פ הארריסה הנ"ל.

האטעל ורעסטיראציאן כשר כבעיב יהודים של שלום אהרו ראזענטאל בלבוב. רחוב הקצבים 13.

רוססישער טהעע פאקעט אונד לאָז פאן 4 ביו 10 קראָנען, פער ק"ג. ביי: L. Apermann, Brody, Postfach. פיר צופריעדענהייט ווירד גארנאמירט

למוד מרחוק. הגני מתכבד להודיע, כי הוצאתי שלשים ושנים מתבטי הוראה ללמוד השפה העברית מרחוק. המכתבים נותנים את האפשרות לכל איש לסגל לו את השפה העברית על בריה ככתב וכתב. המכתבים כוללים בקרכם: 1) ספור גדול בשלשמי ושנים המשכים מתורגם בשני אפנים; תרגום מדויק ותרגום חפשי; ערובים לשוב ולתרגם עברית; 2) 719 הערות אל פרקי הקריאה בקדוק ובחקר מלים; 3) 997 שאלות בעברית לתרגילי הדבור; 4) כל הדקדוק מראשו ועד סופו מחולק ב33 פרקים עם 76 לוחות עם תרגילים, נהוים ותוכים שונים; 5) פרקי ספרות בשר ובפרוזא מעשרים וחמשה סופרים שונים מן היתר הישרים וטובים, ערוכים לתרגם; 6) 32 האורים וציורים, שיחות מכתבי רעות ומשפחה; 7) 76 ספורים וציורים עבריים, לעבדם בחבניות שונות לתרגילי הרקדוק; 8) 79 ספורים, ציורים ומכתבים אשכנזים ערובים לתרגמם עברית לחנוכי התרגום והסגנון; 9) 31 מפתחות לשעוריים (83 פתונים); 10) 8 בחינות (16 מחלקות). תלמודי המכתבים האלה עושים חיל להפליא, על זה יעידו מאות מכתבי התורה שבידי. פרוספקט הגני שולח חנם. מכתב לדוגמא כתר אחר. S. Walkowski Krakau, Miodowa16